

25 mars

Debatter m. m.

	Sid.
Fredagen den 25 mars	
Svar på interpellation av herr Bergh ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp	3
Schablonavdrag vid taxering m. m.	9
Samordning av stödformerna för hantverk och småindustri	41

Samtliga avgjorda ärenden

Fredagen den 25 mars	
Statsutskottets utlåtande nr 52, ang. beredskapsstat för försvarsväsendet	8
— nr 53, ang. fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta vissa arbeten m. m.	9
Bevillningsutskottets betänkande nr 18, ang. ändring i kommunalskattelagen m. m.	9
— nr 23, ang. restitution av skatt å drivmedel för vissa motordrivna fordon	41
— nr 24, ang. ändrad lydelse av 12 § 2 mom. kommunalskattelagen	41
— nr 25, ang. erläggandet av lagfartsstämpel vid utköp av fastighet	41
Bankoutskottets utlåtande nr 10, ang. statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag	41

Fredagen den 25 mars

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 18 innevarande månad.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 4, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under fjärde huvudtiteln, avseende anslagen inom försvarsdepartementets verksamhetsområde.

Ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp

Herr statsrådet och chefen för finansdepartementet **SKÖLD**, som tillkännagivit, att han hade för avsikt att vid detta sammanträde besvara herr Berghs interpellation angående tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp, erhöll ordet och yttrade:

Herr talman! Herr Bergh har i en med kammarens tillstånd framställd interpellation frågat mig följande:

1. Vilka metoder och principer är vägledande vid de i sista hand ansvariga departementschefernas granskning och beslut i anledning av begärda tillstånd att få köpa eller beställa annan lös egendom än förbrukningsmateriel?

2. Har den centraliserade granskningen lett till några påtagliga positiva resultat från samhällsekonomisk synpunkt?

3. Har herr statsrådet för avsikt att sammanfattande redovisa resultaten av granskningsverksamheten för riksdagen på ett sådant sätt att riksdagen beredes möjlighet att reellt utöva sitt medinflytande på denna fråga?

I anledning härav får jag anföra följande.

Det förbud mot anskaffning av viss lös egendom för statens räkning, vilket utfärdades i december 1954 med giltighet tills vidare, ingår som ett led i de efterfrågedämpande åtgärder som sedan i höstas vidtagits över hela fältet av vår ekonomi till förhindrande av en inflationistisk utveckling. Det ligger i sakens natur, att statsbudgeten, som omfattar drygt 20 procent av hela bruttonationalprodukten, icke kunnat lämnas utanför åtstrammingsåtgärderna. För nästa budgetår har därför föreslagits icke oväsentliga reduceringar av affärsverkens investeringsverksamhet ävensom av beställningsbemyndigandena för försvaret. Dessa begränsningar får dock ingen verkan förrän efter den 1 juli i år. Då det med hänsyn till läget bedömdes som nödvändigt i slutet av föregående år att omedelbart åstadkomma en begränsning av statens ianspråktagande av de reala resurserna infördes ett generellt beställningsstopp. Detta tillkom sålunda i avvaktan på att övriga åtstrammingsåtgärder skulle hinna göra sig gällande.

Beställningsstoppet har närmast syftat till att åstadkomma en tidsförskjutning av de statliga anskaffningarna. Avsikten har sålunda icke varit att förbudet skulle gälla under någon längre tid. För att vinna en smidig övergång till förhållandena under budgetåret 1955/56, då en begränsning av de statliga investeringarna föreslagits, har det därför numera ansetts lämpligt att lätta på bestämmelserna. Från och med den 1 mars 1955 gäller sålunda att köp och beställningar, för vilka kostnaderna bestrides från förslagsanslag eller obetecknade anslag, samt i övrigt anskaffningar understigande ett värde av i varje enskilt fall 20 000 kronor, skall vara undantagna från förbudet. Detta kommer därför i fortsättningen endast att gälla sådana större anskaffningar, för vilka medelansvisningen kvarstår under nästa budgetår. Även i dessa delar kommer be-

Ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp

ställningsstoppet efter hand att avvecklas.

Innan jag går in på de principer som varit vägledande vid handläggningen av dispensärendena, vill jag beröra ett annat spørsmål, som herr Bergh tagit upp i sin interpellation, nämligen den överföring till Kungl. Maj:t av beslutanderätten i vissa anskaffningsärenden, som blivit en följd av beställningsstoppet. Såsom framgår av vad jag tidigare sagt har beställningsstoppet gjorts generellt. Anledningen härtill är att regeringen ansåg, att man på detta sätt uppnådde en större verkan än enbart genom en hemställan till myndigheterna att tills vidare uppskjuta anskaffningarna. I fråga om alla generella föreskrifter gäller emellertid, att man för undvikande av skadeverkningar m. m. får göra undantag. Bäst vore naturligtvis om tillämpningsföreskrifter gällande hela förvaltningen kunde utfärdas. Med hänsyn till de mångskiftande uppgifterna och behoven inom de olika verksamhetsgrenarna skulle detta dock bli en alltför otymplig åtgärd. Under sådana förhållanden ansågs det nödvändigt att avvakta en tids erfarenhet av beställningsstoppets verkan för att härigenom få en bättre överblick av vilka områden som borde undantagas och vilka bestämmelser i övrigt som kunde erfordras. I enlighet härmed har efter hand vissa generella undantags- och tillämpningsbestämmelser meddelats. Jag återkommer härtill i det följande. I övriga fall har anskaffningsärenden, som myndigheterna bedömt såsom synnerligen angelägna, kommit att underställas statsdepartementen. Man kan dock icke av denna anledning, såsom interpellanten, göra gällande att de av riksdagen uppdragna riktlinjerna för den statliga verksamhetens bedrivande förändrats.

Jag övergår nu till att redogöra för de principer efter vilka dispensärendena handlagts. Dispens från cirkulärets bestämmelser har i allmänhet lämnats beträffande sådana oundgängligen nödvändiga anskaffningar som haft ett direkt och ofrånkomligt sammanhang med den löpande verksamheten. För de av be-

ställningsstoppet främst berörda områdena, nämligen försvaret och kommunikationsväsendet, har genom särskilda undantagsbestämmelser sörts för att den normala militära utbildnings- och övningsverksamheten respektive den löpande driften hos kommunikationsverken kunnat hållas i stort sett orubbad. Även utbildningsverksamheten inom civilt försvaret har genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t undantagits från förbudet. Vidare har dispens alltid lämnats för ersättande av nedsliten materiel, liksom för anskaffningar av reservdelar, reparationsmateriel och dylikt. Undervisningsväsendet och den statliga forskningsverksamheten har likaså i stort sett ej berörts av beställningsstoppet. Sak samma har givetvis gällt beträffande anskaffningar för verksamhet, vars omfattning direkt bestämmes genom lagar och författningar. Slutligen har dispens regelmässigt lämnats beträffande köp och beställningar i anslutning till sådana statliga investeringsobjekt som påbörjats före cirkulärets ikraftträdande den 17 december 1954.

För att belysa värdet ur samhällsekonomisk synpunkt av de vidtagna åtgärderna vill jag nämna att anskaffningar till ett belopp av i runt tal 500 miljoner kronor efter förbudets ikraftträdande skjutits framåt i tiden. Härigenom har en icke oväsentlig, temporär minskning av ansråken på landets reala resurser uppnåtts. Att detta i någon mån fått ske till priset av vissa olägenheter, främst av administrativ art, har varit ofrånkomligt. Några skadeverkningar för statsverksamheten torde dock ej behöva befaras, då beställningsstoppet, som jag tidigare nämnt, endast syftat till en spridning i tiden av anskaffningarna. Avsikten har alltså icke varit — såsom interpellanten synes förmoda — att verkställa en omprövning av de av statsmakterna beslutade utgifterna för att därigenom åstadkomma en definitiv begränsning av verksamheten och ett insparande av statsutgifter. Någon dylik granskningsverksamhet har aldrig åsyftats med beställningsstoppet. Under sådana förhållanden har regeringen icke

Ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp

heller bedömt det som erforderligt att underställa frågan riksdagens prövning.

Med det sagda anser jag mig ha besvarat herr Berghs interpellation.

Herr BERGH (h):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret.

Finansministern har först redogjort för syftet med det utfärdade beställningsförbudet, och jag har ingen anledning att ägna någon kritik åt själva syftemålet i och för sig. Tvärtom! Jag brukar gilla finansministern särskilt starkt när han försöker vara försiktig med våra pengar. Den grupp jag tillhör inom riksdagen har ju också gång på gång framhållit som önskvärt, att utgifter som man utan olägenhet kan skjuta på bör man också vänta med, till dess det har blivit en bättre balans mellan önskemål och resurser.

Jag vill i detta sammanhang bara anteckna som en smula överraskande, att mig veterligt ingen antydan gjordes från regeringsbanken under höstriksdagen om en sådan här temporär begränsning av statsverksamheten. Så skedde varken under den stora ekonomiska debatten vid höstriksdagen eller under den diskussion som uppkom när kamrarna behandlade våra motioner om begränsning av statsverksamheten.

Om jag alltså är fullt ense med finansministern om själva syftemålet, så anser jag däremot, att det finns goda skäl att anmäla en avvikande mening beträffande det avsnitt i svaret som handlar om anledningen till att riksdagen helt har satts åt sidan i detta ärende.

Jag vill då allra först konstatera, att eftersom beställningsstoppet trädde i kraft den 17 december och riksdagen slutade bara några dagar dessförinnan, hade det varit *möjligt* att höra riksdagen. Även med hänsyn till det resonemang som föres i svaret kan jag väl tillägga, att det kunde varit önskvärt också för regeringen att höra riksdagen i denna fråga. Det skulle vara intressant att få veta, varför inte så skedde, när möjlighet fanns. Jag kan inte tänka mig

att detta beställningsstopp var rena improvisationen.

För det andra vill jag på tal om överflyttningen av ämbetsverkens beslutanderätt till Kungl. Maj:t när det gäller anskaffningsärenden säga också en annan sak, som leder till den slutsatsen att riksdagen *bort* höras. Nu hade i sedvanlig ordning regleringsbrev utfärdats när värriksdagen slutat och medel sålunda ställts till ämbetsverkens förfogande. Cirkuläret den 17 december innebär ju att en överflyttning av beslutanderätten skedde från ämbetsverken till Kungl. Maj:t. Även om jag lämnar därhän, huruvida en sådan överflyttning var lämplig eller inte — det kunde finnas goda skäl för den — så kan det nog sättas i fråga, om en sådan omdisposition av ämbetsverkens kompetensområde är en angelägenhet av den beskaffenheten, att Kungl. Maj:t där beslutar ensam.

För det tredje vill jag säga i detta sammanhang, att när riksdagen anvisar medel för en viss statsverksamhet eller ger ett visst beställningsbemyndigande, så ligger däri inte bara en anvisning om ramen för den statliga verksamheten utan också en anvisning om tiden, då denna verksamhet skall bedrivas. När statsutskottet har att bedöma ett begärt beställningsbemyndigande eller en viss materialanskaffning, som skall finansieras på nästkommande års stat, har ju utskottet inte bara att överväga, om beställningen i och för sig är lämplig eller inte, utan utskottet måste ju också bedöma om tidpunkten är lämplig med hänsyn till tillgången på arbetskraft och våra resurser över huvud taget. Därav följer, såvitt jag förstår, att en förskjutning i tiden i viss mån rubbar de förutsättningar, under vilka riksdagen har fattat sitt beslut. Följaktligen innebär en dylik förskjutning beträffande tiden en ändring i de riktlinjer, som riksdagen har dragit upp för verksamheten som sådan.

Nu vill jag emellertid för att vara rättvis tillägga, att eftersom beställningsstoppet från och med den 1 mars i hudsak kommer att gälla sådana större

Ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp

anskaffningar, som skall betalas med reservationsanslag, så gäller mitt resonemang i den här punkten framför allt tiden före den 1 mars. Reservationsanslagen behärskar ju Kungl. Maj:t även efter budgetårets utgång någon tid.

Jag anser mig emellertid berättigad att av vad jag sagt dra den slutsatsen, att finansministern både hade kunnat och bort höra riksdagen.

Av detta resonemang följer också, enligt min uppfattning, att riksdagen bör få veta, hur beställningsstoppet har verkat. Nu synes det framför allt vara försvaret och kommunikationsväsendet som har drabbats, och det vore värdefullt att få veta, inte bara vilka fördelar som uppskovet har medfört — sådana finns otvivelaktigt — utan också vilka olägenheter som till äventyrs har blivit följden.

Statsrådet har i sitt svar fullt i enlighet med det sätt, varpå jag frågat, gett besked om principerna för undantagen från det generella temporära förbudet. Tyvärr ger inte uppräknningen av undantagen klart besked i de viktigare konkreta fallen om vad man har skjutit upp. Betyder svaret t. ex. för försvarets del, att alla beställningar uppskjutits, som inte hänger ihop med den löpande utbildnings- eller övningsverksamheten eller som inte understiger 20 000 kronor eller som inte avser sådana objekt, som satts i gång före den 17 december? Om så är fallet, vilket det tycks vara, vad kommer då verkningarna att bli för de olika försvarsgrenarna i fråga om deras materialplaner, som riksdagen har godkänt? När statsutskottet för sin del har behandlat dessa materialplaner, har det skett mot bakgrunden av vissa upplysningar som har lämnats. Dessa upplysningar har i vissa fall haft den innebörden, att man har måst följa ett bestämt tidschema, för att industrien skulle kunna fullgöra sina leveranser. Hur har beställningsstoppet inverkat på dessa planers realiserande? Motsvarande fråga kan ju ställas, när det gäller en del järnvägsmateriel.

Jag menar med det sagda, att om syftet råder ingen tvekan — det är gott —

men att man ju mot detta angelägna syftemål får väga de eventuella olägenheter som uppkommit, och att det nog i sakens eget intresse hade varit värdefullt om riksdagen hade kopplats in på frågan. Sålunda har jag med min interpellation åsyftat att inte bara få reda på hur dessa bestämmelser har tillämpats och hur de har verkat, utan också att hävda vad jag anser vara riksdagens medbestämmanderätt i dessa ting. Vi är angelägna från vårt håll att alla möjliga besparingar sker, även temporära sådana, men både när det gäller definitiva och temporära besparingar har riksdagen rätt att få sitt ord med i laget.

Herr statsrådet SKÖLD:

Herr talman! Den ärade interpellanten har för det första här antytt att Kungl. Maj:t vid utfärdandet av detta beställningsstopp har överskridit sin befogenhet. Kungl. Maj:t skulle ha ändrat riksdagens beslut i fråga om tidpunkten för ianspråktagandet av utav riksdagen beslutade anslag. Jag skall därtill anföra först en rent praktisk synpunkt, nämligen den, att eftersom beställningsstoppet handhas på det sättet att obetecknade anslag och förslagsanslag kommer att utnyttjas under budgetåret, kan det alltså inte bli fråga om ett uppskjutande utöver budgetårets ram av annat än reservationsanslag. Herr Bergh inser nog därför att denna hans anmärkning icke har någon större betydelse.

Herr Bergh vill vidare göra gällande att det är felaktigt att Kungl. Maj:t övertar beslutanderätten från verk, åt vilka medlen har blivit anvisade i regleringsbrev. I detta fall har det varit lämpligt att göra detta.

Den frågan återstår naturligtvis, herr Bergh, huruvida Kungl. Maj:t har överskridit sin befogenhet. Jag skall inte uppta den till diskussion här, ty den hör inte hemma i detta sammanhang. Om herr Bergh anser att någonting sådant har skett, så får han hänskjuta saken till konstitutionsutskottet för granskning. För min del är jag fullt övertygad om att beslutet har fattats i fullt grundlagsenlig ordning.

Ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp

Vidare anmärkte herr Bergh på att riksdagens medverkan icke hade begärts. Han gjorde det först genom att säga, att man under hösten inte gjorde någon antydning om att en sådan här åtgärd skulle komma att vidtagas. Nej, herr Bergh, detta är just en åtgärd av det slag, om vilken ingen antydning bör göras, ifall åtgärden skall få någon effekt.

Vad skulle för övrigt en hänvändelse från regeringen till riksdagen ha för syfte? Det kunde inte gärna vara för att begära befogenhet, ty den hade regeringen, utan det skulle vara för att få lämpligheten av åtgärden prövad. Herr Bergh säger själv att syftet var riktigt. Det hade inte varit möjligt att i förväg avgöra, om denna åtgärd var den lämpligaste eller om man bort göra någonting annat i stället. Sålunda skulle en prövning i riksdagen av denna fråga ur lämplighetssynpunkt inte ha fyllt någon uppgift.

Herr Bergh frågade till slut, om det inte vore möjligt att även få veta vilka nackdelar beställningsstoppet kan ha medfört, t. ex. i fråga om förskjutning av försvarets materialplanering o. s. v. Ja, herr Bergh, det är väl alldeles påtagligt, att i den mån det uppstått sådana nackdelar, så måste de redovisas i nästa års statsverksproposition, och vid den tidpunkten blir det väl lämpligt att pröva, om nackdelarna av den vidtagna åtgärden har varit för stora i förhållande till den fördel man har vunnit.

Herr BERGH (h):

Herr talman! Det fanns i Uppsala en statsrättsprofessor, som hette Rydin och som tillhörde de sista ständsriksdagarna och även de första riksdagarna sedan vi fått tvåkammerssystem. Han lär ha sagt någon gång att det är skräp med statsråd som inte kan bryta mot grundlagarna. Jag har samma mening, men skall man göra det bör det vara i ett nödläge.

Nu säger statsrådet med viss rätt, att frågan huruvida han överskridit sina befogenheter eller inte är en sak, som får

diskuteras vid dechargede-batten nästa år och som det ankommer på konstitutionsutskottet att pröva. Det är så rent formellt, men statsrådet vet väl, möjligen bättre än vi andra, att konstitutionsutskottets dechargeprövning är en illusion. Ifall vi skall pröva befogenheten, tror jag att det är mera matnyttigt att göra det medan frågan är aktuell. Vi har uppenbarligen olika mening på den punkten, men så långt torde vi väl ändå kunna vara överens, att man, när det finns tillfälle att höra riksdagen, också bör göra det, även om man är tveksam om den grundlagsenliga skyldigheten.

Mot detta resonemang invänder statsrådet, att åtgärden på så sätt skulle ha förlorat sin effekt — det var väl här fråga om något slags chockverkan. Detta kan kanske vara riktigt i någon mån, men man hade med ett litet noggrannare förberedelsearbete, innan cirkuläret konstruerades, kunnat slippa göra ändringar efter så kort tid som skett. När man uppmjukade bestämmelserna den 1 mars — dryga två månader efter det stoppet infördes, även om man medräknar jultiden då väl aktiviteten på beställningssidan inte var så stor — kunde det väl knappast vara på grundval av de erfarenheter beträffande verkningarna som man under denna tid vunnit. Det är väl så, att uppmjukningarna skedde bl. a. därför att man sett vilket trassel stoppet medfört.

Jag vidhåller alltså, att man bort höra riksdagen och söka dess medverkan. Jag tror också att finansministern hade fått riksdagens medverkan.

Det finns nog anledning för riksdagen att då och då hävda den uppfattningen, att den bör vara med och bestämma i alla viktiga frågor som rör vårt lands ekonomi och ligger inom ramen för dess verksamhet.

Herr statsrådet SKÖLD:

Herr talman! Det finns ingen anledning för mig att fortsätta någon diskussion med herr Bergh om hans åsikt, att det varit lämpligt att denna fråga förelagts riksdagen. Vi har på den punkten

Ang. tillståndsprövningen av de statliga myndigheternas inköp

så olika meningar, att vi nog inte kan sammanjämka dem. Och beträffande verkningarna av beställningsstoppet får vi väl i framtiden se vilka olägenheter och vilka fördelar som det fört med sig.

Att vi den 1 mars beslutade en uppluckring och undantog de små anslagen, berodde på de erfarenheter, som vi hade vunnit. Vi fann att det var möjligt att undantaga de små anslagen, därför att de utgjorde en så liten del av det hela. Det är klart att man behöver erfarenhet på ett område, som man inte prövat tidigare. Någon sådan erfarenhet hade vi inte innan.

Slutligen säger herr Bergh, att det rent formellt är riktigt att i den mån detta är en fråga om regeringens befogenheter faller den under konstitutionsutskottets granskning. Men är det inte också lämpligast, att denna fråga behandlas i det sammanhanget? Efter konstitutionsutskottets granskning får ju var och en som sitter i riksdagen, alltså inte bara konstitutionsutskottets ledamöter, fritt tala — vi har ju en dechargede-batt. Det är väl lämpligare och mera naturligt att herr Bergh tar upp denna statsrättsliga diskussion då, än att herr Bergh och jag i dag skulle ta upp kammarens tid därmed.

Herr BERGH (h):

Herr talman! Jag vill bara uttrycka den förhoppningen, att statsråden måtte vara närvarande vid nästa dechargede-batt.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 140, angående vissa anslag till fångvården m. m.;

nr 149, angående anslag till undersökningar m. m. till främjande av varutrafiken över trondheimsområdet; och

nr 152, angående avtal rörande verksamheten vid allmänna barnbördshuset i Stockholm.

Föredrogos och hänvisades till bevillningsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 153, med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 12 maj 1950 (nr 164) angående rätt för Konungen att förordna om uttagande av antidumping- och utjämningstullar; samt

nr 154, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 1 § förordningen den 19 februari 1954 (nr 71) om rätt att vid taxering för inkomst njuta avdrag för belopp, som tillförts vissa för prisreglering bildade stiftelser, m. m.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 158, med förslag till förordning angående omreglering av vissa ersättningar av statsmedel i anledning av olycksfall i arbete m. m., hänvisades propositionen, såvitt angick förordningsförslagen, till behandling av lagutskott och i övrigt till statsutskottet.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet den av herr *Larsson, Sigfrid*, och herr *Franzén* väckta motionen, nr 454, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående högertrafikfrågan.

Föredrogos och hänvisades till bankoutskottet den av herr *Sundvik* m. fl. väckta motionen, nr 455, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sparbanker, m. m.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott den av fru *Sjöström-Bengtsson* väckta motionen, nr 456, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.

Föredrogos ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 52, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående beredskapsstat för försvarsväsendet för budgetåret 1955/56; och

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

nr 53, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1950/51, m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 21 januari 1955 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 59, hade Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

2) förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt; samt

4) förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppbördsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272).

I propositionen hade framlagts förslag till vissa ändringar i beskattningsreglerna, ägnade att leda till förenklat deklara-tions- och taxeringsförfarande. Sålunda hade föreslagits, att löntagare och därmed i beskattningshänseende likställda skulle vid taxeringen erhålla ett minniavdrag av 100 kronor. Detta avdrag skulle sålunda medges även om kostnaderna för inkomstens förvärvande uppginge till lägre belopp eller om vederbörande icke haft några sådana kostnader. Om dessa omkostnader överstigit

100 kronor, skulle avdraget avrundas uppåt till närmast högre 100-tal kronor. Vidare hade föreslagits, att inkomst av kapital skulle vara fri från skatt till ett belopp av för ensamstående skattskyldiga 100 kronor och för gifta skattskyldiga gemensamt 200 kronor. I fråga om avdragsrätten för försäkringsavgifter för kapitalförsäkring och sjukförsäkring hade föreslagits, att avdrag skulle få åtnjutas för ensamstående skattskyldiga med minst 150 kronor och av äkta makar med gemensamt minst 300 kronor. Maximibeloppen för detta avdrag, som nu var 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för gifta skattskyldiga gemensamt, hade samtidigt föreslagits skola höjas till 300 respektive 600 kronor. I propositionen hade vidare föreslagits, att för fysiska personer den beskattningsbara inkomsten vid taxering till statlig och kommunal inkomstskatt skulle avrundas nedåt till närmast lägre hela 100-tal kronor.

Ändringarna hade föreslagits skola träda i kraft den 1 januari 1956. De skulle sålunda tillämpas första gången i avseende å 1956 års inkomster, för vilka taxering skulle ske år 1957.

Till utskottet hade hänvisats följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

I) de likalydande motionerna I: 396 av herr *Lindblom* m. fl. och II: 496 av herr *Ohlin* m. fl.;

II) de likalydande motionerna I: 397 av herr *Björnberg* m. fl. och II: 495 av herr *Dickson*;

III) de likalydande motionerna I: 399 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 492 av herr *Hjalmarson* m. fl.;

IV) de likalydande motionerna I: 400 av herr *Bergh* samt II: 493 av herr *Lindberg* och fröken *Vinge*;

V) motionen I: 398 av herr *Ewerlöf* m. fl.; samt

VI) motionen II: 494 av herr *Christenson* i Malmö.

Till behandling i detta sammanhang hade utskottet jämväl upptagit följande

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

vid riksdagens början väckta, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nämligen

A) de likalydande motionerna I: 100 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 134 av herr *Hjalmarson* m. fl.;

B) de likalydande motionerna I: 103 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 136 av herr *Ohlin* m. fl.;

C) de likalydande motionerna I: 143 av herrar *Magnusson* och *Ebbe Ohlsson* samt II: 182 av herrar *Cassel* och *Munktell*; samt

D) de likalydande motionerna I: 146 av herrar *Spetz* och *Danmans* samt II: 158 av herrar *Sjölin* och *Strandh*.

I de likalydande motionerna I: 103 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 136 av herr *Ohlin* m. fl. hade hemställts, att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t begära skyndsamt utredning och förslag till innevarande års riksdag om lättnader av den statliga inkomstskatten för de lägre inkomsttagarna, så att beslut härom kunde tillämpas från och med ingången av 1956 samtidigt med en allmän skattesänkning.

I de likalydande motionerna I: 143 av herrar *Magnusson* och *Ebbe Ohlsson* samt II: 182 av herrar *Cassel* och *Munktell* hade hemställts, att riksdagen måtte antaga i motionerna införda förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) samt till förordning angående ändring i förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt (nr 576).

Det förra författningsförslaget innebar, att avkastningen av aktier skulle befrias från inkomstskatt intill ett belopp av 150 kronor för enskilda och 300 kronor för äkta makar.

Utskottet hade i det nu föreliggande betänkandet på anförda skäl hemställt,

A) att riksdagen måtte, med förklaring att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 59 icke kunnat av riksdagen oförändrad bifallas,

1) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till lag om änd-

ring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370) med den ändring, att 46 § 2 mom. erhöles viss under punkten angiven lydelse;

2) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 9 § 2—4 mom. förordningen den 26 juli 1947 (nr 576) om statlig inkomstskatt;

3) antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 8 § förordningen den 26 juli 1947 (nr 577) om statlig förmögenhetsskatt; samt

4) för sin del antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 4 § 1 mom. uppborädsförordningen den 5 juni 1953 (nr 272);

B) att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 100 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 134 av herr *Hjalmarson* m. fl.,

2) de likalydande motionerna I: 103 av herr *Ohlon* m. fl. och II: 136 av herr *Ohlin* m. fl.,

3) de likalydande motionerna I: 143 av herrar *Magnusson* och *Ebbe Ohlsson* samt II: 182 av herrar *Cassel* och *Munktell*,

4) de likalydande motionerna I: 146 av herrar *Spetz* och *Danmans* samt II: 158 av herrar *Sjölin* och *Strandh*,

5) de likalydande motionerna I: 396 av herr *Lindblom* m. fl. och II: 496 av herr *Ohlin* m. fl.,

6) de likalydande motionerna I: 397 av herr *Björnberg* m. fl. och II: 495 av herr *Dickson*,

7) de likalydande motionerna I: 399 av herr *Ewerlöf* m. fl. och II: 492 av herr *Hjalmarson* m. fl.,

8) de likalydande motionerna I: 400 av herr *Bergh* samt II: 493 av herr *Lindberg* och fröken *Vinge*,

9) motionen I: 398 av herr *Ewerlöf* m. fl. ävensom

10) motionen II: 494 av herr *Christenson* i Malmö,

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

mätte, i den mån de icke kunde anses Det av utskottet tillstyrkta förslaget besvarade genom vad utskottet i betänkandet anfört och hemställt, av riksdagen lämnas utan åtgärd. lagen var i nedan angivna delar så lydande:

31 § första stycket.

Till tjänst hänföres dels allmän eller enskild tjänst eller stadigvarande uppdrag ävensom varje annan fast eller tillfällig arbetsanställning och dels tillfälligt bedriven vetenskaplig, litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet, tillfälligt uppdrag, såsom uppdrag att förrätta bouppteckning, arvsskifte, auktion, besiktning, värdering, skogsräkning, ävensom annan därmed jämförlig inkomstgivande verksamhet av tillfällig natur.

33 § 2 mom.

Skattskyldig, som haft intäkt av tjänst, skall anses hava haft utgifter, som i 1 mom. sägs, till ett belopp av minst 100 kronor. Överstiger summan av de utgifter, för vilka avdrag må ske, 100 kronor, skall avdraget, därest nämnda summa icke utgör helt hundratal kronor avrundas uppåt till det hela hundratal kronor, som är närmast högre än summan av utgifterna.

Vad i första stycket sägs skall icke gälla, om summan av utgifterna uppgår till eller överstiger summan av intäkterna, ej heller i den mån avdraget genom tillämpning av nämnda stycke skulle komma att överstiga summan av intäkterna.

39 § 3 mom.

Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmäles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 100 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

46 § 2 mom. tredje stycket.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 300 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 600 kronor. Avdrag med högst 600 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställas änka, änkling eller fränskild) och haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat.

Övergångsbestämmelserna.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1956; dock att äldre bestämmelser fortfarande skola gälla i fråga om 1956 års taxering samt i fråga om eftertaxering för år 1956 eller tidigare år.

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

Vid betänkandet hade reservationer anförts

I) av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv, vilka på åberopade grunder hemställt

dels, beträffande utskottets hemställan under punkten A 1, att riksdagen måtte för sin del antaga i reservationen infört förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

dels ock, beträffande utskottets hemställan under punkten B 3, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville för riksdagen snarast framlägga förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen, att inkomst av aktier eller andelar i ekonomiska föreningar bleve skattefri, förslagsvis upp till ett sammanlagt belopp av 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar;

II) av herrar *Spetz*, *Söderquist*, *Kristensson* i Osby, *Sjölin* och *Anderson* i Sundsvall, vilka ansett, att utskottets yttrande bort hava den ändrade lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort hemställa,

dels under punkten A 1, att riksdagen måtte för sin del antaga i reservationen infört förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);

dels ock under punkten B 2, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning och förslag till innevarande års riksdag om särskilda lättnader av den statliga inkomstskatten för de lägre inkomsttagarna att tillämpas från och med 1 januari 1956 som ett provisorium i avvaktan på den reglering av denna fråga, som vore avsedd att beslutas vid 1956 års riksdag, och att alltså träda i kraft samtidigt med den allmänna sänkning av den statliga inkomstskatten, som kunde komma att beslutas vid innevarande års riksdag;

III) av herr *Snygg*, som dock ej antytt sin mening.

I det i herrar *Velanders* och *Nilssons* i Svalöv reservation förordade förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen hade 33 § utelämnats, varjämte 39 § 3 mom. och 46 § 2 mom. tredje stycket avfattats sålunda:

39 § 3 mom.

Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåes, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, må nu avsedda avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 400 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

46 § 2 mom. tredje stycket.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Härjämte skall gälla, att nu avsett avdrag ej må för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 400 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, ifrågakarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 800 kronor. Avdrag med högst 800 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änklings eller fränskild) och haft hemmavarande eller av den skattskyldige helt eller delvis underhållet barn, som stått under hans vårdnad och för vilket rätt till allmänt barnbidrag förelegat.

I reservationen hade dessutom framlagts förslag dels att schablontaxeringen av en- och tvåfamiljsfastigheter skulle upphöra och taxeringen av dylika fas-

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

tigheter ske i enlighet med vad som gällde i fråga om övriga förvärvskällor, vilket förslag föranledde ändringar bland annat i 24 § kommunalskattelagen, och dels att ägare av en- och tvåfamiljsfastigheter skulle få åtnjuta skattefrihet för inkomst av sådana fastigheter i hemortskommunen upp till ett belopp av 200 kronor, vilket senare förslag föranledde införande i 25 § kommunalskattelagen av ett nytt moment av följande lydelse:

Fysisk person, som i hemortskommunen haft intäkt av annan fastighet, inrättad till bostad åt en familj jämte personliga tjänare (enfamiljsfastighet) eller två familjer jämte personliga tjänare (tvåfamiljsfastighet), äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

Slutligen hade nämnda reservanter föreslagit ett tillägg till övergångsbestämmelserna, innehårande rätt för skattskyldig att vid 1956 års taxering åtnjuta avdrag för sjukförsäkringsavgift med samma belopp som vid 1955 års taxering.

I den av herr *Spetz* m. fl. avgivna reservationen hade för 39 § 3 mom. kommunalskattelagen föreslagits följande avfattning:

Fysisk person, som haft intäkt varom i 38 § 1 mom. förmåles, äger där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 1 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. Har den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levit tillsammans med andra maken, må nu avsett avdrag för dem båda gemensamt åtnjutas med 300 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 mom. avsedda kostnaderna.

I denna reservation hade därjämte föreslagits dels sådan ändring i 24 § av samma lag, att procenttalet för beräkning av intäkt av en- och tvåfamiljsfastigheter sänktes från tre till två och en halv, och dels att till 25 § i lagen skulle fogas ett nytt moment, så lydande:

Fysisk person, som haft intäkt varom i 24 § förmåles, äger, där bruttointäkten överstiger sammanlagda beloppet av de i 25 § 1 och 3 mom. avsedda kostnaderna, utöver avdrag för dessa kostnader i hemortskommunen åtnjuta extra avdrag med 200 kronor. I intet fall må dock skattskyldig åtnjuta extra avdrag med högre belopp än som svarar mot skillnaden mellan bruttointäkten och summan av de i 1 och 3 mom. avsedda kostnaderna.

Vidare hade reservanterna föreslagit, att i övergångsbestämmelserna skulle införas ett stadgande av innebörd att skattskyldiga, som under år 1955 varit försäkrade enligt lagen den 3 januari 1947 om allmän sjukförsäkring, vid 1956 års taxering skulle åtnjuta ett schablonavdrag av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar, dock med den begränsningen, att för det fall skattskyldig tillerkänts avdrag för avgift till frivillig sjukförsäkring, schablonavdraget skulle minska med motsvarande belopp.

Angående sättet för betänkandets föredragning yttrade

Herr **SJÖDAHL** (s):

Herr talman! I avseende å föredragningen av bevillningsutskottets betänkande nr 18 hemställas,

att detsamma må företagas till avgörande punktvis samt det av utskottet i punkten A 1 framställda lagförslaget paragrafvis och, där så erfordras, moment- och styckevis, med övergångsbestämmelser, ingress och rubrik sist,

att sedan nämnda lagförslag blivit genomgånget, utskottets hemställan i punkten A 1 föredrages,

att vid behandlingen av den del av betänkandet, varom först uppstår över-

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

läggning, denna må omfatta betänkandet i dess helhet; samt

att lagtext ej må behöva uppläsa i vidare mån än sådant av någon kammarens ledamot begäres.

Härtill lämnade kammaren sitt bifal).

I enlighet härmed föredrogs nu

Punkten A 1

Det av utskottet tillstyrkta förslaget till lag om ändring i kommunalskattelagen

31 §.

Herr VELANDER (h):

Herr talman! Det är inte så länge sedan den tanken var allmänt omfattad, för att inte säga självklar, att de förändringar i vårt skattesystem, som betraktades såsom ofrånkomliga, borde genomföras i ett sammanhang, och detta för vinnande av överskådlighet samt möjlighet till bedömande av verkningarna icke blott av de skilda leden i blivande reformförslag vart för sig utan jämväl såsom helhet betraktade.

Då finansministern mot denna bakgrund plötsligt deklarerade, att han vid den motsedda omvandlingen av skattesystemet ämnade beträda de partiella reformernas väg, framstod det såsom synnerligen överraskande. Det utlöste också på de flesta håll stark tvekan om en sådan metod verkligen kunde vara den lämpligaste och bästa. Personligen har jag delat denna tvekan och i olika sammanhang givit uttryck däråt. Den har icke heller skingrats av resultaten hitintills av finansministerns bemödanden att komma till rätta med de olika beskattningsspörsmålen. Och vilka är nu dessa resultat?

Jo, ett ståndpunktstagande i princip till fastighetsskattens fullständiga avskaffande, men ett realiserande av denna princip till, låt mig säga, 20 procent, motsvarande en sänkning av repartitionstalet från 5 till 4.

Och vidare — bortsett från regleringen av vissa avdrag eller bidrag — en schablontaxering av en- och tvåfamiljs-

fastigheter, innefattande en beskattning icke av ägarens faktiska eller verkliga inkomst utan av en avkastning, som ägaren anses ha skyldighet att utvinna av det kapital, som han placerar i fastigheter av ifrågakarande art.

Därtill ansluter sig en reglering i samma ordning av inkomstberäkningen beträffande fastighet, som äges av bostadsförening eller bostadsaktiebolag, och i samband därmed ett avskaffande som regel av skattskyldigheten för bostadsrättshavaren, d. v. s. medlemmar i bostadsförening och delägare i bostadsaktiebolag (beskattning sker endast om vederbörande i mera avsevärd omfattning hydr ut sin lägenhet).

I sammanhanget må icke heller glömmas bort schablonbeskattningen av fastighet, tillhörig s. k. allmännyttigt bostadsföretag, även den ledande till ett eliminerande i stort av sådana företags beskattning.

Och i dag gäller det propositionen nr 59 med dess olika förslag.

Där möter oss ett minimiavdrag av 100 kronor vid inkomst av tjänst, respektive ett till närmast högre 100-tal kronor avjämnat belopp, i fall då omkostnaderna överstiger minimiavdraget.

Inkomst av kapital fritages från skatt till ett belopp av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för gifta skattskyldiga gemensamt.

Avdrag för avgifter till kapital-, sjuk- och andra försäkringar beredes ensamstående med minst 150 kronor och äkta makar med gemensamt minst 300 kronor, varjämte maximibeloppet för detta avdrag höjes till 300 respektive 600 kronor.

Slutligen skall för fysiska personer den beskattningsbara inkomsten vid taxering till såväl statlig som kommunal inkomstskatt avrundas nedåt till närmast hela 100-tal kronor.

Med propositionen avses att främja tvenne syften: det ena en förenkling av taxerings- och deklarationsförfarandet, och det andra en bättre överensstämmelse än för närvarande mellan preliminär och slutlig skatt. Det behöver icke sägas, att ett förverkligande av dessa syften i

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

och för sig framstår såsom en angelägen uppgift för oss alla. Ingenting bör dock köpas för dyrt. Det kan ske genom att skattebortfallet vid ett genomförande av propositionens förslag blir alltför omfattande. Det kan också ske genom att principen om jämlikhet vid beskattningen eftersättes i en utsträckning, som näppeligen är att betrakta såsom försvarlig.

I förra hänseendet må erinras om att det enligt propositionen rör sig om ett beräknat skattebortfall av cirka 213 miljoner kronor, därav för staten 114 och för kommunerna 99 miljoner kronor. I senare hänseendet träder minimiavdraget vid inkomst av tjänst samt avrundningen nedåt av den beskattningsbara inkomsten i förgrunden.

Det förra avdraget tillfaller oavkortat endast dem, som inte har några utgifter alls för inkomstens förvärvande, och dessas antal kan enligt propositionen beräknas icke oväsentligt överstiga 600 000. Övriga skattskyldiga med inkomst av tjänst får visserligen höja sina avdragsgilla omkostnader till närmast högre jämna 100-tal kronor, men om det blir med 1 krona eller 99 kronor är helt beroende av slumpen. Man har alltså skäl att efterlysa jämlikheten och skäligheten i ett sådant lotteri. Att det jämväl medför en ökning av vad man kallar »avdragskineseriet» på grund av deklaranternas försök till anpassning till det tröskelproblem, som här möter, ligger i sakens natur. Och förenklingen av taxeringsförfarandet, som härigenom skulle befordras, är väl i hög grad problematisk. Inemot halva antalet remissinstanser, bland dem statskontoret, riksskatte-nämnden, kammarrätten och vissa länsstyrelser, upptäcker knappast denna förenkling, medan en del andra remissinstanser visserligen reagerar positivt inför den antydda frågeställningen, dock icke utan försiktighet eller tvekan.

Beträffande särskilt frågan om propositionsförslaget betydelse i såväl denna som övriga delar för vinnande av en bättre överensstämmelse mellan preliminär skatt och slutlig skatt, ställer det sig nog svårt att fälla några bestämda

omdömen därom. När även i andra sammanhang det spörsmålet berörts, har det närmast verkat som om man inte bemödat sig om att nå fram till någon mera bestämd mening om möjligheten att över huvud taget ernå en sådan överensstämmelse. Då exempelvis riksskatte-nämnden nu säger sig icke tro på denna möjlighet, utlöser det den frågan: Varför har man icke sökt åstadkomma ett klarläggande på den punkten? Den frågan borde dock erhålla ett svar, innan man med mer eller mindre lösliga talesätt hänvisar till än det ena än det andra uppslaget till befordrande av en utveckling dithän. Tror man verkligen därpå, och är man beredd att acceptera schabloner tillräckligt grova för vinnande av överensstämmelse mellan den preliminära och den slutliga skatten? Förutsätter inte en sådan ordning ett skattetryck helt annat och lägre än vårt, som väl ändå ligger på toppen av vad som i sådant hänseende praktiseras i något land? Innan åtminstone någon klarhet vunnits i nu antydda hänseenden, bör man näppeligen alltför starkt åberopa något av propositionens förslag såsom ägnat att befordra en kanske till sist ändå icke uppnåelig kongruens mellan preliminär och slutlig skatt.

Ja, så var det avrundningen nedåt till jämnt hundratal kronor av den beskattningsbara inkomsten, medförande ett beräknat skattebortfall av 50 miljoner kronor, därav för staten 26 miljoner kronor. Förslaget härom har icke framförts av de skattelagssakkunniga; det är finansministerns eget. För många skattskyldiga blir det emellertid aldeles betydelselöst. För andra kommer det att minska den beskattningsbara inkomsten, icke skatten, med någon eller några tior. Vem som blir den lycklige är jämväl här beroende av slumpen. Och även detta förslag har sitt tröskelproblem, stimulerande till försök från de skattskyldigas sida att komma så nära som möjligt, men dock under det jämna hundratalet kronor i fråga om den beskattningsbara inkomsten.

Till stöd för denna ordning kan knappast ens den mest optimistiske falla

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

tillbaka på någon förenkling av deklara-tions- och taxeringsförfarandet som följd därav. Däremot kan man ju tala om en viss lättnad i uppördshänse-ende, en lättnad som dock icke kan sägas stå i rimlig proportion till storle-ken av det därav föranledda skattebort-fallet.

Vidare kan sägas, att förslaget om en avrundning nedåt av den beskattnings-bara inkomsten i motsats till schablon-avdraget vid inkomst av tjänst i prin-cip omfattar alla skattskyldiga oavsett förvärvskällans art om än lika oberäk-neligt och slumpartat som detta senare. Att intedera avdraget kan betecknas el-ler godtagas såsom ett led i en allmän skattesänkning ligger i sakens natur. Be-greppet skattesänkning skulle ju för så-dant fall förlora varje mening. Den frå-gan anmäler sig dock, om icke de båda nu berörda avdragsformerna, som till-sammans kostar det allmänna stora peng-ar, just därigenom kan komma att för-svåra genomförandet av den allmänna skattesänkning, som man på alla håll förklarar sig vilja sträva till och som i varje fall vi inom högern anser bör i första rummet få formen av en sänk-ning av uttagningsprocenten från 110 till 100.

Det värdefulla i propositionen repre-senteras självfallet av förslagen om frit-agande från beskattning av visst mind-re belopp vid inkomst av kapital samt om viss höjning av försäkringsavdragen såsom ägnade att befordra eller stimu-lera till kapitalbildning och sparande. Särskilt i dagens läge har man anled-ning erinra om att detta skulle te sig helt annorlunda, att det med andra ord inte skulle inrymma några faror för den samhällsekonomiska balansen, om sparandet, det enskilda personliga sparand-et, vore av en tillfredsställande stor-leksordning. Det är ju bristen främst på sådant sparande som utgör grunden till att investeringsverksamheten icke kan fullföljas i en ur så många synpunkter önskvärd omfattning utan att fara för denna balans uppkommer. Av detta spa-rande är också de fortsatta ekonomiska framstegen avhängiga; det utgör väl-

färdsamhällets grundval; det är förut-sättningen för dess ytterligare utbyggan-de, för ökat välstånd och för höjning av den allmänna standarden — man vå-gar säga, i alla avseenden. Det borde så-lunda framstå såsom naturligt för alla att ingenting underlåtes som kan bidra-ta till ett stimulerande av det enskilda spa-randet. Såsom ett uttryck för denna in-ställning är att betrakta det från hö-gerhåll motionsledes väckta förslaget om skattefrihet för inkomst av kapital upp till 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för äkta makar. De skatte-lagssakkunniga var också inne på den linjen, och propositionen bygger på principen om ett dubbelt så högt be-lopp för äkta makar som för ensam-stående. Såsom i motionerna anförts, skulle den kapitalinkomst, som genom detta förslag fritoges från inkomstskatt, motsvara för äkta makar ett kapital om 10 000 à 15 000 kronor och för ensam-stående hälften därav. Med nu rådande inkomstförhållanden bör ett sparande av sådan omfattning vara möjligt även för personer med relativt låga inkomster. Det måste också förutsättas, att många skattskyldiga skulle sträva till ett sådant sparresultat, därest de funne det vara lönande.

En alldeles särskild betydelse intager i detta sammanhang försäkringssparand-et. Frågan därom har erhållit en utom-ordentlig belysning i motionen I: 398 av herr Ewerlöf m. fl., till vilken jag hän-visar. Ett begränsat men dock mycket klarläggande avsnitt av motionen finnes återgivet i utskottsbetänkandet s. 22 och följande, och jag ber att få hänvisa kam-marens ledamöter till ett närmare stu-dium därav.

Att finansministern tagit upp frågan om en höjning av maximiavdraget från 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för äkta makar till respektive 300 och 600 kronor är ock att hälsa med till-fredsställelse. Försäkringsavdraget skall dock omfatta även avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen, och de av finansministern föreslagna maximia-vdragen torde därför framstå såsom för låga. Därvid har icke bortsetts från den

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

försämring av penningvärdet, som vi genomsnittligt, samt den förskjutning uppåt av lönenivån, som måste betraktas såsom ägnad att möjliggöra ett ökat sparande i form av försäkringar till trygghet av ekonomin i händelse av dödsfall, sjukdom, olycksfall eller arbetslöshet. Från högerhåll har därför föreslagits en höjning av maximiavdragen till 400 kronor respektive 800 kronor. I samband därmed har också föreslagits, att ensamstående med minderåriga barn skall ha enahanda rätt till försäkringsavdrag som äkta makar. Till ensamstående hänföres då även änklingar, änkor och frånskilda. Utgångspunkten därvidlag är främst att en gift person, som förlorar sin make, icke kan anses vara i mindre behov av försäkringsskydd än om maken levat.

De skattelagssakkunniga har i sitt betänkande upptagit förslag om att inkomst i hemortskommunen av annan fastighet skulle tagas till beskattning endast i den mån nettointäkten överstege 200 kronor. Finansministern har icke fullföljt sakkunnigförslaget i denna del. Det framstår emellertid såsom en åtgärd ägnad att stimulera till ökat sparande och bör därför icke ställas åt sidan. I vissa av de föreliggande högermotionerna har också hemställts, att de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende skulle genomföras. Detta yrkande har fullföljts av högerrepresentanterna i utskottet, såvitt avser de egna hemmen, alltså en- och tvåfamiljsfastigheter.

Såväl i motioner från högerhåll som i reservationen I) i utskottets betänkande fullföljes också den från högerns sida städse intagna ståndpunkten, att schablontaxeringen av sistnämnda slag av fastigheter bör upphävas.

I vissa från högerhåll väckta motioner har hemställts om sådan ändring av gällande bestämmelser, att avkastningen av aktier skall fritagas från inkomstskatt till ett belopp av 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar. I anslutning till motionärernas motivering för detta yrkande har jag och min medreservant inom utskottet hemställt, att riksdagen måtte besluta skrivelse till

Kungl. Maj:t med anhållan om förslag i ämnet.

När det gäller övergångsbestämmelserna enligt den föreliggande propositionen har man inte kunnat undgå att fästa sig vid att den, som tidigare under visst beskattningsår haft att erlägga avgifter för den frivilliga sjukförsäkringen, under det följande taxeringsåret erhållit avdrag för dessa, medan enligt den nya ordningen avgifterna för den obligatoriska sjukförsäkringen kommer att ingå i den preliminära skatten med det resultat, att härav berörda skattskyldiga inte kommer i åtnjutande av avdrag därför vid 1956 års taxering. Dessa avgifter fastställs först vid taxeringen år 1956 och får sålunda av den skattskyldige avdragas först vid taxeringen år 1957.

Reservanterna inom utskottet har ansett det föga tillbörligt att övergången från den frivilliga till den obligatoriska sjukförsäkringen skall medföra ett minskat försäkringsavdrag. Jag och min medreservant har därför föreslagit, att frågan skall lösas på det sättet, att den skattskyldige vid taxeringen år 1956 skall få tillgodonjuta samma avdrag som vid taxeringen innevarande år.

I anslutning till vad jag sålunda anfört och med hänvisning till innehållet i de motioner, som av mig återopats, avser jag att under de olika punkterna ställa de yrkanden, vartill reservationen I) kan föranleda.

Herr SPETZ (fp):

Herr talman! Alla åtgärder, som kan underlätta och förenkla arbetet med de skattskyldigas deklarationer, såväl för den skattskyldige själv som för taxeringsnämnderna, måste hälsas med tillfredsställelse. Det ligger i sakens natur att en sådan förenkling måste grundas på en viss schablonisering, och lika ofrånkomligt är det att en sådan schablonisering kommer i konflikt med kravet på absolut rättvisa. Mångårig erfarenhet från taxeringsarbete har emellertid lärt mig att rättvisa är något som man visserligen kan sträva efter men

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

som man aldrig lyckas att fullständigt uppnå. Det är därför ofruktbart att söka lägga rättvisesynpunkten som grund för bedömningen av det föreliggande betänkandet. Det är i stället förenklingen, frågan om bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, uppmuntran till sparande och skattesänkningseffekten, som blir de avgörande skälen.

Bevillningsutskottet har i stort sett godtagit Kungl. Maj:ts proposition, vilken i sin tur byggt på ett betänkande av 1950 års skattelagssakkunniga. Från folkpartiets sida har vi med beaktande av de synpunkter, som jag nyss antydde, kunnat ansluta oss till Kungl. Maj:ts förslag. Men vi har på ett par punkter velat gå något längre och gå mera i enlighet med de sakkunnigas förslag. Jag skall, herr talman, endast uppehålla mig vid de punkter, där vår reservation, den med II) betecknade reservationen, avviker från utskottets förslag.

Avdrag från inkomst av kapital hade av de sakkunniga föreslagits till 200 kronor för varje skattskyldig. Förslaget innebär, att makar i vissa fall skulle kunna erhålla ett avdrag av 400 kronor. Finansministern har, av skäl som vi för vår del kan acceptera, föreslagit ett belopp för ensamstående och ett annat för makar men prutat ned beloppen till 100 respektive 200 kronor. Såväl ur förenklingssynpunkt som ur synpunkten att verka sparfrämjande har vi för vår del ansett, att grundbeloppet bör vara de av de skattelagssakkunniga föreslagna 200 kronorna för ensamstående, och som en lämplig avvägning mellan de olika synpunkterna har vi föreslagit ett avdrag av 300 kronor för äkta makar.

Vi beklagar att finansministern inte tagit upp de sakkunnigas förslag om ett avdrag av 200 kronor från annan fastighet. Den slutliga skatten för säkert mer än 200 000 skattskyldiga skulle därigenom bringas i bättre överensstämmelse med preliminärskatten. Antalet torde enligt de sakkunniga icke oväsentligt öka, sedan de nya schablonbestämmelserna i fråga om inkomstberäkningen trätt i kraft i och med innevarande års

taxering. Flertalet torde komma att uppvisa inkomster, som allenast uppgår till inemot ett par hundra kronor. För de flesta är den skatt, som belöper på denna inkomst, icke medtagen i den preliminära skatten.

Ovedersägligt är, att schablontaxeringen av inkomst av annan fastighet inneburit en skatteskärpning. Det var enligt min uppfattning olyckligt, att procenttalet fastställdes till 3, när schablontaxeringen beslöts. Mycken irritation hade undvikits, om procenttalet från början hade fastställts till 2,5. I vår reservation har vi föreslagit, att procenttalet för beräkning av inkomst av en- och tvåfamiljsfastigheter skall fastställas till 2,5. Mot det föreslagna avdraget från inkomst av annan fastighet har finansministern endast anfört ett enda skäl. I propositionen säger finansministern: »Vid bedömandet av detta förslag bör emellertid understrykas att man, så länge den särskilda beskattningen av fastighet i kommunalt hänseende består, icke när någon större effekt med förslaget.» Men, herr finansminister, det betyder dock enligt de skattelagssakkunnigas beräkning en skattelättnad på omkring 12 miljoner kronor, d. v. s. kvars skatten skulle minska med ungefär detta belopp. Det är ju för övrigt också mycket lätt att öka effekten av avdraget, om man vill lämna ett visst belopp av taxeringsvärdet skattefritt vid beräkningen av garantibeloppet. Det föreligger en motion här om, som bl. a. jag har underskrivit men som inte har behandlats i detta sammanhang. Varför skall för övrigt sparande i en bostadsfastighet inte erhålla samma uppmuntran som kapitalsparande eller försäkringssparande?

Sedan ett par ord om övergångsbestämmelserna! Herr Velander har redan påpekat, att avgiften under innevarande år erläggs genom den preliminära skatten till den allmänna sjukförsäkringen, och enligt de regler som förut gällde för avdragsrätt skulle man vid nästa års taxering ha fått göra avdrag för betalda försäkringsavgifter. Men då de slutgiltigt kommer på skattsedeln först i december 1956, kan de alltså inte avdragas

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.
förrän vid deklarationen 1957. Det innebär, att praktiskt taget alla löntagare kommer att få en viss skatteskärpning vid 1956 års taxering.

För att i görligaste mån undvika denna skatteskärpning har vi från folkpartiets sida föreslagit införande av schablonavdrag vid 1956 års taxering. Förslaget skiljer sig från högerens reservation på det sättet, att det avdrag som vi föreslår skulle gälla alla, som under 1955 får erlägga sjukförsäkringsavgift vid den preliminära beskattningen. Vi har försökt att avväga beloppet på lämpligaste sätt och kommit till det resultatet, att ett schablonavdrag av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för äkta makar skulle vara det som närmast motsvarar den erlagda sjukförsäkringsavgiften. För att inte sådana, som tagit frivillig försäkring 1955 och som till följd därav har möjlighet att inom det nuvarande systemets ram göra avdrag för sina avgifter för sådan sjukförsäkring, skall få dubbelt avdrag, har vi föreslagit att schablonavdraget skall minskas med ett belopp, motsvarande vad som redan avdragits.

Bevillningsutskottet har i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition även tagit upp till behandling en motion, som väckts vid riksdagens början och som avser skattelättnad för de mindre inkomsttagarna.

Ingen lär väl bestrida, att inflationen har skärpt skattebördan och att denna skärpning alldeles särskilt har drabbat de lägre inkomsttagarna. Det borde enligt vår mening vara möjligt att redan nu i vår besluta en provisorisk sänkning av skattebördan för de lägre inkomsttagarna genom en omarbetning av skattetabellerna att gälla för inkomståret 1956 eller intill dess att den behåddade allmänna skattelindringen kan träda i kraft. Vi har i vår reservation föreslagit en skrivelse till Kungl. Maj:t i det avseendet.

Till sist vill jag påpeka, att de i reservationerna framlagda lagförslagen inte utgör ett sammanhängande helt, som inte kan brytas sönder. Det är ingenting som hindrar, att man vid omröst-

ningarna exempelvis röstar för avdraget beträffande annan fastighet, även om man i andra punkter inte vill rösta för bifall till reservationen.

Jag skall, herr talman, vid de olika punkterna återkomma med mina yrkanden.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Detta försök att i större utsträckning än man hittills vågat sig på genomföra en schablontaxering har i det stora hela mötts med gillande av utskottet. På en enda punkt har högeren direkt gått emot förslaget, men på alla övriga punkter har man antingen anslutit sig till Kungl. Maj:ts förslag eller också i viss mån velat utöka schablontaxeringen. Själva principen som sådan har alltså inte bara Kungl. Maj:t utan även bevillningsutskottet knäsat, och jag hoppas att även riksdagen nu kommer att göra det.

Det är alldeles uppenbart, att detta försök att förenkla deklarationerna och taxeringsförfarandet är värdefullt ur många synpunkter. Det är värdefullt kanske framför allt därigenom, att man på taxeringshåll i större utsträckning kan ägna sig åt sådana deklarationer, beträffande vilka prövningen kan ge valuta för det nedlagda arbetet, medan man mera lätt kan övergå prövningen av deklarationer, där granskningen varken ur statens eller kommunens synpunkt betyder så värst mycket. Redan detta är värdefullt. Jag vill desslikes erinra om att man i det praktiska taxeringsarbetet har måst använda schabloner, trots att lagen inte har föreskrivit något sådant. Det är detta som nu lagligt regleras och genomföres i större omfattning än det förut praktiserats. Härigenom vinner man, såsom de föregående talarna har antytt, att man kan hoppas på att få en preliminärskatt, som bättre överensstämmer med den slutliga skatten än som hittills varit möjligt. Man har visserligen omarbetat uppbördsförfarandet och avhjälpt en hel del svagheter i detta förfarande, men genom schablontaxeringen kan man erhålla bättre överensstämmelse mellan å

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

ena sidan en delvis genom schabloner uppskattad och taxerad inkomst och därpå beräknad skatt och å andra sidan en efter schabloner verkställd beräkning av den preliminära skatten. Jag tror att det är utomordentligt angeläget att man gör allt för att minska skillnaderna, och såväl de skattelagssakkunniga som sedermera finansministern, regeringen och utskottet får väl vara glada att de kunnat medverka till en sådan bättre överensstämmelse mellan den preliminära skatten och den efter taxering beräknade skatten.

På en punkt är alla partiernas representanter i bevillningsutskottet fullt ense, nämligen när det gäller avrundningen nedåt till närmast lägre jämna hundratal kronor av den beskattningsbara inkomsten. Detta är en rätt dyrbar historia — förfarandet medför en minskning av skatteinkomsterna med ett 50-tal miljoner kronor — men den leder, som redan den förste talaren påpekade, till en viss skattelindring för alla. Den kommer visserligen att verka litet slumpartat i de enskilda fallen, men i och med att man litar till schabloner engagerar man ju slumpen, det är ingenting att göra åt det, när man nu inte vill fortsätta att som förut räkna öre för öre och krona för krona.

När det gäller det schablonartade omkostnadsavdraget på 100 kronor för skattskyldiga med inkomst av tjänst, är det ju blott högern som gått emot detta. Från högerens sida talas om att detta, såsom också herr Velander sade, inte medför någon egentlig förenkling. Jag kan knappast gå med på det påståendet, eftersom man ändå slipper prövning av omkostnadsavdrag för ungefär 600 000 deklareranter. För övriga deklareranter, kanske uppgående till ungefär lika många, blir det endast fråga om att pröva vilket jämnt hundratal kronor som skall medges i avdrag — 200, 300, 400 etc. Att även detta i hög grad kommer att förenkla hela taxeringsapparaten, är väl uppenbart. Men det kostar pengar: staten förlorar omkring 35 miljoner kronor i skatt därigenom. Jag tror emellertid att denna betydande förenkling av

taxeringsarbetet och i viss mån även deklarationsarbetet är värd denna summa. Jag tycker också att det är särskilt lyckligt att denna skattelättnad kommer den grupp till godo om vilken man brukar säga att den får skatta för praktiskt taget alla sina inkomster. Löntagarnas inkomster kan ju kontrolleras exakt, och de blir beskattade, såsom de själva ofta brukar säga, till sista öret.

I fråga om schablonavdraget när det gäller inkomst av kapital har olika meningar framkommit. Kungl. Maj:t har föreslagit ett avdrag av 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för gifta. Det leder till att kontrollen av 600 000 å 700 000 deklARATIONER blir enklare än förut, eftersom så många inkomsttagare inte kommer upp till detta belopp. Det gäller alltså alla som har ett kapital t. ex. på sparbank, som understiger cirka 7 000 kronor. Detta innebär en betydande förenkling.

Men nu föreslår folkpartiet att detta schablonavdrag skall höjas med 100 kronor för både gifta och ensamstående, och högern önskar fördubbla båda gruppernas avdrag. Därigenom skulle givetvis staten och även kommunerna komma att förlora ännu mera pengar på reformen. Jag skulle tro att dessa åtgärder komme att undandraga ytterligare 20 å 30 miljoner kronor från de offentliga kassorna. Jag vill erinra om att även de, som har större avkastning av sitt kapital än 100 respektive 200 kronor, får en skattelindring, ty de får ju göra ett schablonavdrag på 100 respektive 200 kronor. Höjs avdragets storlek, kommer skattelindringen naturligtvis endast dem till godo, vilkas kapitalinkomster överstiger 100 respektive 200 kronor. Högern har dessutom en önskan, som den inte har omsatt i lagtext men som den vill framsöra genom en skrivelse till Kungl. Maj:t, att avdrag dessutom skall medges för en inkomst av aktier upp till 300 kronor för gifta. Högern vill alltså öka det i propositionen föreslagna avdraget på 200 kronor för gifta till 400 kronor, och dessutom skulle ett avdrag för aktieinkomster få göras på åtminstone 300 kronor. Det skulle bli ett avdrag på 700

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

kronor för dem som är nog lyckliga att dels ha avkastning av sparkapital, dels också avkastning av aktier på minst 300 kronor. Man frågar sig vem som skall betala detta, ty det kommer ju att kosta åtskilligt. Ja, det får betalas av alla dem som inte har några kapitalinkomster eller som inte har kapitalinkomster utöver 200 kronor. Jag undrar, om riksdagen vill ge sig in på något sådant. Till och med folkpartiet har hejdat sig inför tanken att speciellt privilegiera aktieinkomster.

Men sedermera har man från folkpartiets håll tagit upp vad Kungl. Maj:t inte har föreslagit, nämligen införande av schablonavdrag när det gäller inkomst av s. k. annan fastighet. De sakkunniga hade föreslagit ett avdrag på 200 kronor, vilket skulle ha medfört att 200 000 deklARATIONER rörande inkomst av fastighet inte skulle behöva underkastas någon prövning alls. Folkpartiet har nu föreslagit att sådant avdrag skulle få göras på inkomst av annan fastighet, under det att däremot högern inskränkt sig till att föreslå att det skulle gälla för egnahemsfastigheter. Om avdrag skulle medges för inkomst av alla fastigheter, kommer däri att inneslutas också hyresfastigheter, så att folk, som har inkomster från hyreshus, skulle ha rätt att göra detta avdrag. Jag har svårt att förstå, varför man i så fall inte skulle tillåta också dem att göra ett motsvarande avdrag, som har inkomst av kapital i rörelse eller i jordbruksfastighet. Varför skulle just de privilegieras som har inkomst av annan fastighet, t. ex. en hyresfastighet?

På en del håll i utskottet var man befäkt på att medge avdragsrätt vid inkomst av villafastighet, inte på det sättet att den som hade inkomst av såväl kapital som en villafastighet, skulle få göra avdrag med 200 kronor från vardera inkomsten, utan så, att avdrag med intill 200 kronor skulle medges för det ena eller det andra slaget av inkomster eller båda tillsammans. Man resonerade på det sättet — jag hörde själv till dem som gjorde det — att en person kan spara ihop pengar i en bank för att där-

med bygga sig ett eget hem. Då har han rätt att göra avdrag för inkomsten av ett kapital på ungefär 7 000 kronor. När han sedan sätter in dessa 7 000 kronor i en egnahemsfastighet, borde han då inte få fortsätta att göra samma avdrag? Jag har litet svårt att förstå att det skulle vara olämpligt att utsträcka avdragsrätten på det sättet. Förslaget fick emellertid inte tillräcklig anslutning i utskottet, men jag är för min del tämligen säker på att tanken har en sådan inneslående styrka ur rättvisesynpunkt att den förr eller senare kommer att arbeta sig fram.

Folkpartiets reservation går ju inte bara ut på avdragsrätt för inkomst av annan fastighet, däri inbegripet också hyresfastighet, utan reservanterna har också återupptagit sin gamla begäran att den procentsats, som ligger till grund för beräkningen av inkomsten av ett eget hem, skall sänkas från 3 procent av taxeringsvärdet till 2,5. Motivet för att sätta procentsatsen till 3 har ju varit att man får 3 procent på sina pengar i sparbank. Så länge man får det, anses det rimligt att beräkna inkomsten av ett eget hem till 3 procent av taxeringsvärdet. Detta är ju inte det egna hemmets verkliga värde, ty det ligger, som nog alla vet, betydligt över taxeringsvärdet. Redan därigenom har ju egnahemsinnehavarna tillförsäkrats en viss lättnad. De har dessutom en viss skattelättnad i den mån fastigheten är belånad, eftersom låneräntan är högre än 3 procent — då beräkningarna gjordes för något år sedan uppgick den genomsnittligt till 3,4 eller 3,5 procent — vilket gör att avkastningen av ett eget hem med normal skuldsättning i själva verket uppgår till omkring 2,4 procent.

Nu vill folkpartiet sänka procentsatsen för beräkning av inkomsten av ett eget hem från 3 till 2,5 procent. Det skulle leda till att den beskattade normalinkomsten av ett eget hem på 2,4 procent skulle sjunka till en och en fjärdedels procent. Detta kan knappast vara rimligt. Det måste vara någon likställighet mellan den, som sparar till ett eget hem, och den som har ett eget hem. Jag

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

erinrar ännu en gång om att den, som har pengar i en sparbank, får avkastningen på ungefär 7 000 kronor skattefri. Enligt högerns och folkpartiets förslag skulle den, som har 7 000 kronor på sparbank och dessutom äger 7 000 kronor i ett eget hem, få skattefrihet för inkomsten av båda dessa kapitaltillgångar. Den som mycket har, honom skall mera varda givet — i detta fall återgivet i skatt. Det är högerns och folkpartiets resonemang. Sedan kommer folkpartiet med sin extra dusör åt egnahemsägarna. Man gör en procentberäkning som i verkligheten kommer att motsvara en och en fjärdedels procent. Det är sannolikt en affär för stat och kommun på 30 miljoner kronor, men detta tycks inte bekymra folkpartiet då det gäller att smeka en så utomordentligt viktig och betydelsefull grupp i vårt samhälle som egnahemsägarna.

Högern föreslår samma avdrag, men den vill tillika avskaffa schablontaxeringen. Högern är ju ensam om att gå emot schablontaxering när det gäller egna hem. Jag behöver kanske inte spilla någon tid härpå — vi har förut ofta haft debatter om denna sak.

Jag vill bara erinra om vad alla taxeringsmän nog är fullt på det klara med, nämligen att den där gamla beräkningen ger de skattskyldiga stora möjligheter att undandra inkomster från beskattning, bara de har tillräckligt höga inkomster för att kunna offra tillräckligt mycket på egnahemmens reparationer och underhåll. Det är även omvitnat att detta i många fall kunde innebära stora möjligheter till skatteflykt, vilket krävde en utomordentlig bevakning från taxeringsmyndigheternas sida, för att man skulle kunna förhindra det. Jag tror inte att det alltid lyckats. Den schablontaxering, som vi har kommit fram till för egnahemmen, tror jag är värdefull ur många synpunkter.

När det gäller försäkringsavdragen är folkpartiet och vi från regeringspartierna ense. Där är det högern som har reserverat sig. Den vill höja avdraget till 800 kronor. Det förslag som vi framlä-

ger och som grundar sig på beräkningar inom departementet, ger ungefär samma möjligheter till avdrag för frivilliga försäkringar som man för närvarande har. Vad som har gjort det nödvändigt att höja beloppet, såsom Kungl. Maj:t har gjort, upp till 300 respektive 600 kronor är de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna. Höjningen har alltså skett för att man skall få möjlighet till samma avdrag som nu för frivilliga försäkringar.

Där har både högern och folkpartiet ett par yrkanden beträffande övergångsbestämmelserna. De säger med en viss rätt att det blir en skatteökning för dem som tidigare har kunnat göra avdrag, t. ex. vid deklarationen i år, för de försäkringsavgifter som de hade under föregående år, men som inte kommer att kunna göra motsvarande avdrag nästa år, vid 1956 års taxering, därför att de inte vid taxeringstillfället har vetskap om vad de under detta år har erlagt eller bort erlagga i försäkringsavgift. Det får de vetskap om först i samband med den slutliga skatten nästa år. Det blir alltså att göra avdrag för detta under 1957. Detta är emellertid inte någonting ovanligt. Utskottet har pekat på att så går det alltid till, när en kommun ökar sin skatt. Om denna stiger för innevarande år, 1955, blir där en taxering nästa år, 1956, och när man på den taxeringen räknar ut kommunalskatten, får vederbörande skattskyldig reda på det i slutet av år 1956. Först under 1957 kan han göra avdragen. Precis detsamma kommer att ske i detta fall. Man får göra avdrag för det inbetalade beloppet, men man får göra avdraget först under det andra året efter det att man har erlagt det. Detta är inte någonting nytt, det praktiseras årligen inom en hel rad av kommuner.

Nu har högern föreslagit att man skall få göra avdrag nästa år för samma sjukförsäkringsavgift som man drog av i år, och det är ju en möjlighet. Det är det billigaste sättet att lösa denna fråga, men det är sannerligen ingen förenkling, ty om man har haft frivilliga avgifter, får man företa en viss beräkning av dessa

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

siffror, vilket kan vara förenat med åtskilliga svårigheter ur taxeringssynpunkt.

Folkpartiet har gått en annan väg och föreslagit att man skall göra ett schablonavdrag bara under nästa år på 100 kronor för ensamstående och 200 kronor för gifta. Det är ett annat sätt att lösa spörsmålet, men vad kostar det? Detta bör man ju bilda sig en föreställning om. Sannolikt medför det en kostnad för stat och kommun på upp emot 100 miljoner kronor i förlorade skatter. Det är fråga om det är värt att vidta den åtgärden, när den betingar ett så högt pris, i synnerhet som det gäller blott ett år, och sedan får vederbörande göra avdrag även för det årets försäkringsavgifter fastän först 1957. Därefter löper det av sig självt år efter år.

Till slut bara några ord om folkpartiets förslag till en skyndsam utredning för att åstadkomma lättnader för de mindre inkomsttagarna. Det finns redan en utredning som arbetar just med att bygga om skatteskalorna så att det blir en lättnad för alla och störst för dem med lägre inkomster. Jag undrar om folkpartiet i slutet av mars har någon förhoppning om att en sådan skrivelse skall kunna hinna resultera i ett provisoriskt förslag, som ju måste ligga på riksdagens bord senast i början av maj. Folkpartiet ger sig inte alls in på frågan, om budgeten tål denna belastning eller inte. Det bekymrar dem knappast i detta ögonblick. Förslaget om en skrivelse är, misstänker jag, mycket litet avsett för riksdagen men desto mer för väljarna. Men vi har ju inte val i höst.

Jag vill desslikes erinra om att det förslag, som här föreligger, ju inte bara innebär en förenkling utan också en skattelättnad. Regeringen har i propositionen räknat med att vid ett normalfall för ett gift par skulle det bli en lättnad på mellan 50 och 75 kronor, efter vad jag vill minnas. Om man ser efter vad det skulle betyda för gifta, i fall man går över från 110 procents skatteuttag till 100, vilket varit både folkpartiets och högerns linje, finner man att det för det stora flertalet icke

ens skulle bli så stor skattelättnad som här bereddes dem, mellan 50 och 75 kronor. För åtskilliga skulle den allmänna skattesänkningen ge mer och för åtskilliga mindre, men för att det förra skall bli fallet får man gå till en inkomstnivå av 14 000—15 000 kronor och däröver. Då blir en sänkning av skatteuttaget från 110 till 100 procent värdefullare. Jag är mycket glad, herr talman, över att denna förenkling också innebär en sådan betydande skattelättnad som det ändå är och att denna lättnad har blivit så fördelad, att det närmast är de mindre inkomsttagarna som får fördel av den.

Med detta ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr SPETZ (fp) kort genmäle:

Herr talman! På ett par punkter skulle jag vilja omedelbart svara herr Sjödahl. Han pekade först på skillnaden mellan högerns reservation och folkpartiets, när det gäller annan fastighet, och ansåg för sin del att folkpartiets reservation i det fallet gick alldeles för långt. Men, herr Sjödahl, det blir ett besvärligt gränsproblem att skilja dessa en- och tvåfamiljsfastigheter från övriga fall av »annan fastighet». Skall man exempelvis följa den regel som gäller för schablontaxeringen, får vi ju vissa slag av annan fastighet som blir svåra att bedöma, exempelvis då en rörelseidkare har sin bostad i samma hus som sin rörelse. Det är för att undvika dessa gränsfall, vilka givetvis kommer att komplicera taxeringen, som folkpartiet har följt de skattelags-sakkunnigas förslag att låta detta avdrag hänföra sig till annan fastighet — begreppet fattat i dess helhet. Den fråga, som herr Sjödahl ställde till mig, kan herr Sjödahl då lämpligen rikta till de skattelagssakkunniga.

Vad gäller själva schablontaxeringen av inkomst från en- och tvåfamiljsfastigheter, undvek herr Sjödahl att ta upp själva kärnfrågan. Jag syftar på vad jag jämt och samt har framhållit, nämligen den skatteskärpning som har uppstått för dessa ägare av egnahem. Denna skat-

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

teskärpning vitsordas av de skattelagssakkunniga, då de i sin utredning säger att antalet skattskyldiga, som kommer att deklarerar vinst från annan fastighet, icke oväsentligt kommer att öka i och med genomförandet av schablontaxeringen.

Sedan skulle jag vilja fråga, om herr Sjödahl tänkt igenom betydelsen av bortfallet av skattekronor för den enskilde skattedragaren. Herr Sjödahl vände sig mycket hårt mot förslaget att man skulle få göra avdrag dels från kapital, dels från annan fastighet. Även i det fallet vänder sig alltså herr Sjödahl i första hand mot de skattelagssakkunniga och i andra hand mot folkpartiet, som tagit upp de skattelagssakkunnigas förslag.

Herr SJÖDAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Vad den sista saken beträffar vill jag säga att de skattelagssakkunniga är ämbetsmän och skattetekniker. Deras förslag ligger på ämbetsmannalinjen. Vad man i riksdagen bör diskutera är det som får politisk färg, och det är vad Kungl. Maj:t eller enskilda riksdagsmän och partier framlägger. Jag tycker att utredningar och kommittéer av ämbetsmän skall vi hålla borta från våra diskussioner. De lägger fram sina synpunkter, i detta fall skatteförenklingssynpunkten, och sedan får vi bedöma dem politiskt. Det är denna politiska bedömning som jag och herr Spetz tydligen har olika meningar om.

Sedan lämnade herr Spetz den faktiska uppgiften att förslaget om schablontaxering av egnahem skulle föranleda skatteskärpning, vilket framgick av att det skulle öka antalet skattskyldiga. Ja, om det är på det sättet att många tidigare genom skatteflykt eller tillfälligt stora avdrag sluppit undan all beskattning men nu får regelbundet betala skatt för en inkomst på mindre än tre procent av det egna fastighetskapitalet, så är det väl bara tacknämligt och inget orättvist. Jag känner herr Spetz alltför väl för att tro, att han vill uppmuntra någon skatteflykt.

Herr Spetz hade också vissa resone-

mang om enfamiljstvillorna. Han sade att det beträffande en affärsidkare, vilken bor i samma hus som han bedriver sin rörelse i, skulle bli vissa svårigheter. Men dessa svårigheter går det väl ändå relativt lätt att komma till rätta med; det är ju blott fastigheter med schablontaxering det gäller.

Herr NIKLASSON (bf):

Herr talman! Den del av det föreliggande förslaget som innebär en förenkling av taxeringsarbetet har vi väl i stort sett varit ense om, även om man i den ena reservationen talar om en bortplottring av 35 miljoner.

Man har väl så småningom kommit fram till den uppfattningen, att vi inte kan åstadkomma någon millimeterrättvisa när det gäller taxeringen och att det då är bättre att ha schabloner, eftersom det förenklar arbetet utan att medföra större ojämnheter än det gamla systemet.

Det föreliggande förslaget är möjligen ett steg på vägen mot bättre överensstämmelse mellan preliminär och slutlig skatt, men det innebär i det avseendet knappast någon lösning.

Propositionen innehåller även förslag till vissa åtgärder, som syftar till en skattelättnad för vissa kategorier av inkomsttagare eller rättare sagt till premiering av visst sparande. I det avseendet hade skattelagssakkunniga framlagt även en del andra förslag, som finansministern dock låtit vila men som reservanterna tagit upp. Jag skulle rent allmänt vilja säga, att man nog får lov att vara litet försiktig med att ge skattelättnad åt vissa kategorier, eftersom detta måste medföra skatteskärpning för andra, vare sig nu detta sker i form av en ökad direkt skatt eller minskning av möjligheterna till en allmän skattesänkning. Jag tycker nog att det är en rätt grannlaga uppgift för oss att se till, att vi inte lägger en ökad skattebörda bland annat på mycket skattesvaga kategorier. Jag kan här t. ex. nämna de hårt skuld-satta rörelseidkare och jordbrukare, som inte ens har möjligheter att göra avdrag

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

av det slag vi här diskuterar, medan sådana möjligheter står till buds för dem som har bättre ställt. Ur den synpunkten har vi från vårt håll inte velat vara med om att gå längre än vad utskottet föreslår, vilket ju i allt väsentligt sammanfaller med propositionen.

Här föreslås alltså vissa förenklingar. Schablonavdraget för dem, som har inkomst av tjänst, är väl närmast avsett att ersätta tidigare avdrag för resekostnader och dylikt, och de 100 kronor som föreslagits torde väl i de flesta fall räcka till. De som har större utgifter av detta slag får ju deklarerat i vanlig ordning. Det är väl uppenbart att detta förslag ur förenklingssynpunkt är värdefullt. Dessa småkostnader har nämligen varit mycket svåra att beräkna vid deklARATIONEN, och de har för taxeringsmyndigheterna givetvis varit ännu svårare att pröva.

Vidare innehåller propositionen förslag om höjda schablonavdrag för försäkringsutgifter. Här har man tagit hänsyn till de nya sjukförsäkringsavgifterna, vilka givetvis medfört behov av ett större avdrag. Men om vi studerar de siffror som finns redovisade på s. 31 i utskottsutlåtandet, så finner vi, att de hittillsvarande avdragsmöjligheterna inte i så stor utsträckning har utnyttjats till sitt fulla belopp. Den höjning, som nu har föreslagits, kommer nog därför att vara tillräcklig i de allra flesta fall. Givetvis är det angeläget att uppmuntra denna form av sparande lika väl som allt annat sparande, men å andra sidan måste vi ta hänsyn till dem som inte har någon möjlighet att avsätta några större belopp för detta ändamål.

Förslaget om avdrag för annan fastighet har tagits upp reservationsvis, och det är väl egentligen därom jämte om förslaget angående höjning av beloppet för penningssparande som striden står här. Avdraget för penningssparande är också ägnat att innebära en lättnad vid deklaration och taxering. Där finns ju en massa småbelopp, som det kanske inte borde vara så svårt för de skattskyldiga att hålla reda på men som i praktiken ändå visar sig medföra besvär.

Det är framför allt svårt för taxeringsnämnderna att utöva erforderlig kontroll.

När det gäller det förslag, som reservanterna nu har tagit upp, om avdrag för sparande till egnahemsfastigheter, är ju detta i och för sig värt allt erkännande, men här måste vi väga förslaget emot andra former av sparande, ty man kan ju lägga ned besparingar även i annat än bostadsfastigheter. Man kan lägga ned dem i en rörelse, i hantverk och i jordbruk, och jag tycker för min del att dessa former av sparande är värda uppmuntran i samma grad som bostadssparande. Men detta är ju saker och ting, som inte kan tas upp i detta sammanhang, och därför menar jag att hur viktig frågan om bostadssparande i och för sig än är, får den väl tas upp i ett större sammanhang. Jag vill minnas att departementschefen har antytt detta i propositionen.

Det har här talats om beskattningen av annan fastighet, och man har anmärkt på att det har blivit en skatteskärpning genom den schablontaxering, som vi införde för ett par år sedan. Vi har väl ännu ingen egentlig erfarenhet av detta, och förhandsberäkningarna är ju alltid osäkra, men jag har svårt att förstå att schablontaxeringen kan innebära en skatteskärpning. För en egnahemsägare, som har relativt stor skuldbelastning på sin fastighet, lär det väl inte kunna bli mycket i skatt. En sådan egnahemsägare skulle ju då inte kunna utnyttja de avdrag på 200 kronor och därutöver som föreslås här.

Jag har för egen del en bostadsfastighet, och när jag i år fick deklarerat efter schablonmetoden, fann jag att det inte bara var enklare att deklarerat, utan jag kom också till ett betydligt lägre taxeringsbelopp på fastigheten, jämfört med föregående år, då jag fick beräkna hyresvärdet. Det är ju givet, att beträffande dyrbarare fastigheter med höga taxeringsvärden kan man komma till ett annat resultat, men jag tycker nog att vi, innan vi ger oss in på att ändra den metod som vi så pass nyligen har infört, bör se tiden an och försöka vin-

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

na någon erfarenhet av hur den utfaller i praktiken. Jag tror i varje fall inte att det kan bli fråga om någon skatte-skärpning att tala om, och vi bör nog hålla fast vid den regel som vi nyss har infört.

Det förslag som föreligger innebär ju vissa åtgärder till förenklingar. Det innebär ett premierande av vissa slag av sparande, och därför tycker jag att förslaget, i den form det här föreligger, är värdefullt. Men skulle vi å andra sidan gå längre, riskerar vi kanske att begå orättvisor gentemot andra skattskyldiga, som icke kan begagna sig av dessa vägar och som därför skulle få en skärpt skatt.

Jag vill, herr talman, med detta be att få yrka bifall till utskottets förslag sådant det föreligger.

Herr MAGNUSSON (h):

Herr talman! I det utskottsutlåtande, som vi nu behandlar, har bevillningsutskottet haft att ta ställning till ett flertal motioner, som syftar till att öka sparandet i vårt land. De är förklarliga med hänsyn till att just bristen på sparande skapat många besvärligheter i vårt samhälle. Det är inte heller utan anledning som det håller på att utbreda sig en uppfattning, att det är meningslöst att spara, då den ekonomiska politiken har förts på ett sådant sätt att penningvärdet icke har kunnat upprätthållas. Det höga skattetrycket medför ju också att det icke är möjligt för människorna att kunna spara så mycket. Då jag vid början av årets riksdag varit med om att bära fram en motion, som syftar till att underlätta småsparandet i aktier, vill jag med några ord motivera denna framställning.

Bristen på kapital gör sig alltmer kännbar, och regeringen måste ju genomdriva än den ena och än den andra begränsningen på olika områden. Vi har icke råd att bygga bostäder och skapa fram det nödvändigaste för människorna, nämligen att få tak över huvudet.

Vi har icke råd att i önskvärd omfattning bygga ut våra sjukhus och vidta andra för samhället angelägna åtgärder.

Det är också särskilt anmärkningsvärt, att vi icke enligt regeringens åsikt har råd att i tillräcklig grad förnya vår produktionsapparat, då investeringsavgiften har tillkommit för att bromsa upp näringslivets investeringar. Detta är en allvarlig sak, då den riktar sig direkt mot vår levnadsstandards fortsatta höjande och bevarande.

I dagens samhälle måste man också konstatera en allt större brist på verkligt riskvilligt kapital. Detta har medfört att statsmakterna sett sig nödsakade att lägga fram förslag om att alla möjliga lånefonder skall uppläggas för att tillgodose de mest trängande önskemålen. Snart är vi väl framme vid det förhållandet att varje näringsgren måste ha sin lånefond. Detta kan icke vara en naturlig utveckling.

Vi motionärer menar därför att det är angeläget att människorna i allmänhet får tillfälle att ställa mindre besparingar i produktionens direkta tjänst såsom riskvilligt kapital. Detta ger även värdebeständighet åt småsparande, vilket säkerligen skulle hälsas med tillfredsställelse av alla de småsparare som under inflationens dagar plötsligt upptäckte att halva kapitalet försvunnit.

För att småspararna skall vara villiga att ställa sina slantar till förfogande som ett direkt riskvilligt kapital, vilket ju ofta icke från början kan ge någon avkastning, är det nödvändigt att man i varje fall i början försöker stimulera härtill. Vi har därför i vår motion föreslagit, att i vår skattelagstiftning skall införas en bestämmelse om att utdelning å aktier intill ett belopp av 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för gifta skall bli skattefri.

Detta vårt förslag har av herrar Velanders och Nilsson i Svalöv upptagits i reservationen. Jag kommer därför, herr talman, icke att yrka bifall till motionen, utan ber att få instämma i herr Velanders yrkande om bifall till den av honom avgivna reservationen.

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

Herr statsrådet **SKÖLD**:

Herr talman! Jag ämnar inte i mitt anförande gå in på herr Magnussons oförgräpliga meningar, även om åtskilligt vore att säga om dem. Inte heller kommer jag att sysselsätta mig med sådana frågor som riksdagen hade tillfälle att ta ståndpunkt till så sent som i fjol. Jag tänker i stället närmast hålla mig till de frågor som innefattas i den föreliggande propositionen.

Herr Velander anmärkte, att det alltid har varit brukligt förr att söka föreslå ändringar i skattereglerna i ett sammanhang, så att man därigenom fick bättre översikt. Det är naturligtvis önskvärt att man söker göra det, men å andra sidan är det förenat med ett oerhört stort och tidskrävande arbete att på det sättet komma fram till en genomgripande översikt, innan man kan framlägga förslag i olika detaljer, som är betydelsefulla för utvecklingen.

Jag skall emellertid inte fördjupa mig i detta, så mycket mindre som herr Velander själv har godtagit det nu tillämpade systemet. Han yrkar ju bifall i princip till praktiskt taget allt som föreslagits i den föreliggande propositionen. Det verkar därför ganska inkonsekvent, när herr Velander å ena sidan ingående kritiserar förslaget om avrundning av slutsumman till jämnt 100-tal kronor, men ändå själv har tagit upp det förslaget i sin reservation; han yrkade ju bifall till den delen av propositionen också.

Den föreliggande propositionen är ett led i strävandena att skapa förenklade skatteregler och därmed också möjliggöra en effektivisering av taxeringen. Jag är för min del ytterligt glad över att riksdagen praktiskt taget enhälligt, låt vara med vissa nyanser i motiveringarna, har godtagit förslaget och alltså är med om att vi skall vandra den vägen.

Herr Velander sade att sådana här reformer icke får köpas för dyrt. De får inte, sade han, medföra för stort skattebortfall, ty då försvårar vi genomförandet av en allmän skattesänkning. Det är naturligtvis riktigt. Jag förstår bara inte, hur herr Velander kan få det att rimma, när han sedan kommer med för-

slag som i stort sett medför samma skattebortfall som den kungl. propositionen innebär. Om han minskar på en punkt, ökar han ju i stället på en annan.

Jag kan kanske inom parentes anmärka att jag på denna punkt inte kan ta upp en diskussion med folkpartiet, ty folkpartiet har inte samma synpunkter som vi på förbindelsen mellan statens inkomster och statens utgifter, d. v. s. att det finns ett samband mellan statsinkomsternas storlek och möjligheterna till skattesänkning. Därför kan också folkpartiet basa på litet hur som helst. Det kan man säga folkpartiet har gjort också i detta fall.

Herr Velander sade vidare att det får inte bli för stora orättvisor, när man genomför sådana här förenklingar. Det instämmer jag i. Men samtidigt kan jag inte underlåta att upptäcka, att herr Velander silar mygg och sväljer kameler. Han vill inte vara med om att från inkomst av tjänst medge ett bottenavdrag för omkostnader med 100 kronor, med möjlighet till avrundning till närmast högre hundratal kronor. Men herr Velander kan utan vidare vara med om ett bottenavdrag från inkomst av annan fastighet, nämligen en- och tvåfamiljsfastigheter, samt ett avdrag på 400 kronor från inkomst av kapital. Båda dessa avdrag skulle enligt herr Velanders förslag få åtnjutas jämsides. En skattskyldig familj skulle alltså under dessa två punkter kunna medges avdrag med sammanlagt 600 kronor. Jag tycker att man väl ändå borde litet fundera över vilketdera av de här diskuterade förslagen som skapar orättvisor. Inte är det den kungl. propositionen och utskottets förslag utan reservationerna, framför allt naturligtvis högerreservationen.

Det har här mycket talats om att regeringens icke i sitt förslag har tagit upp ett schablonavdrag för annan fastighet. Man bör dock inte se bort ifrån att själva grunden i det föreliggande förslaget är att vi skall kunna få en förenklad beskattning. Varje förslag, som här framlägges, måste grunda sig på den utgångspunkten: förenkling i beskattningen. Men ett schablonavdrag för inkomst av

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

annan fastighet medför i nuvarande läge inte någon förenkling utan tvärtom en viss tillkrångling, beroende på att vi har fastighetsskatten, vilken ju gör att ett dylikt avdrag skulle tvinga fram en dubbelredovisning, nämligen medföra tvångsmål för taxeringsnämnderna att kontrollera på ett eller två nya ställen. Man skulle vara nödsakad att skapa deklara-tionsblanketter, som innefattade flera uppgifter än vi har. Det är alltså alldeles omöjligt att säga, att detta avdrag medför någon förenkling. Det kan inte göra det, så länge vi har fastighets-skatten kvar. Det är alltså rätt svårt att besluta ett sådant avdrag i detta sammanhang, när det inte kan påvisas att avdraget medför någon förenkling. Det är så rätt, som här sades av herr Niklas-son, att man i så fall måste komma in på andra rättvisefrågor och tvingas att ta ståndpunkt till en hel del andra frågor om avdrag. Dithän kommer man så snart som man lämnar huvudlinjen, nämligen förenklingen, och går över att diskutera förslag, som icke har det syfte-målet, utan som snarast innebär ett vidmakthållande av den gamla millimeter-rättvisan.

Det är å andra sidan klart att dessa förenklingsförslag medför — jag vill säga som en bisak — en skattelättnad, som visserligen slår ojämnt men som otvivelaktigt i någon mån kommer det stora flertalet skattskyldiga till del. Men frågan om en skattesänkning kan inte i detta sammanhang få göras till det huvudsakliga. Det huvudsakliga måste vara förenklingseffekten.

På vissa håll tillmåter man — vilket jag inte har någonting emot — det föreliggande förslaget andra fördelar. Man säger att det kommer att stimulera sparandet, bl. a. genom att skapa underlag för försäkringsackvisition. För min del är jag ganska skeptisk om förslaget får denna verkan. Jag är inte särskilt troende inför den synpunkten, att ett skattebottenavdrag från inkomst av kapital av den måttliga storlek, som vi kan resonera om, skulle ha någon speciell effekt på sparandet. Jag tror inte att man får göra detta till en huvudsak, utan man

får fråga sig: Vad fyller ett bottenavdrag från inkomst av kapital för funktion i förenklings-syfte? Ja, då blir det här som beträffande avdraget för omkostnader vid inkomst av tjänst en avvägningsfråga, hur långt man skall gå. Beträffande inkomst av tjänst är det ju så, att genom ett bottenavdrag på 100 kronor slipper man granskning av deklara-tionen på denna punkt för mellan 600 000 och 700 000 deklara-nter. Om jag ökar avdraget med 100 kronor, ökar antalet deklara-nter, vilkas deklara-tioner man slipper granska, med bort emot 250 000. Jag ansåg det inte vara värt att höja avdraget till 200 kronor för att nå den effekten.

När det gäller kapitalinkomsten, medför ju de föreslagna beloppen 200 kronor för familj och 100 kronor för ensamstående helt bortfall av taxerad kapitalinkomst för närmare 700 000 deklara-nter. Höjes dessa avdrag med 100 kronor, får man med ytterligare 130 000 deklara-nter. Det är ju ingen proportion mellan dessa siffror. Ur förenklings-synpunkt vore det faktiskt större skäl att höja omkostnadsavdraget för inkomst av tjänst med 100 kronor än att höja avdraget på kapitalinkomst med 100 kronor. Och vill man tala om rättvisa i detta sammanhang, måste man väl säga att dessa avdrag på varje punkt kommer att innebära skattelindring för somliga och orättvisa mot andra. Om man inte hyser någon alldeles för överdådig tro på effekten i fråga om sparandet, måste man väl säga sig att det icke är sakligt grundat att bestämma högre avdrag än som föreslagits i propositionen.

Försäkringsavdraget skall jag inte tala så mycket om. Herr Sjö-dahl har redan sagt, att det i propositionen föreslagna avdraget bibehåller samma utrymme för försäkringsackvisition som fanns tidigare. Och det går inte att visa, att detta utrymme inte kommer att vara tillräckligt för försäkringsackvisitörerna under mycket lång tid, om det nu verkligen har någon större betydelse för deras arbete; detta utrymme har ju funnits under snart 50 år, och det har aldrig helt kunnat fyllas. Det finns ingen anledning

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.
att i dag gå längre än Kungl. Maj:t har föreslagit.

Till sist skulle jag vilja säga några ord också om de från höger och folkpartiets sida framförda förslagen beträffande övergångsbestämmelserna. Man säger att det 1956 blir en skatteökning för de flesta människor, därför att avdrag för försäkringsavgift då inte kan göras. Ja, det kan man säga rent formellt. Reellt är ju saken följande. De frivilliga sjukförsäkringsavgifterna upphörde med 1954, och dem fick man dra av i sin deklaration 1955. Avgifterna till den obligatoriska sjukförsäkringen utgår nu i samband med källskatten, och såsom här har påpekats, är vårt system det, att avdrag för olika ting som ingår i källskatten skall göras i deklarationen, sedan vi fått vår slutskattesedel. Vad som här inträffar är alltså ingenting annat än att avdraget för de obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna kommer att kunna göras 1957 i stället för 1956, och sedan får man varje år göra avdrag för dessa avgifter. Den gång man vid pensionsåldern eller av annan anledning får sin inkomst minskad, kommer ersättningen för det överhoppade året, som här diskuteras. Det finns därför inte så starkt skäl att göra någonting här, och jag kan inte tycka som herr Sjödahl, att det i viss mån gäller en rättvisefråga. Så är det inte.

Vad som enligt min mening mest avgörande talar mot detta förslag är det krångel man skapar, men jag skulle kanske först säga några ord om folkparti-reservationen.

Det är ganska underligt med folkpartiet. Man säger här att man skall hindra en skattehöjning, och sedan föreslår man en skattelindring som är tre gånger så stor som den skattehöjning som inträder. Vi kan räkna med att de bortfallna frivilliga sjukförsäkringsavgifterna i stort sett motsvarar en skatt till staten av 18 miljoner och till kommunerna av 15 miljoner, men folkpartiet föreslår helt gentilt att man skall bestämma ett schablonavdrag, som för ett år skapar ett skattebortfall för staten av 50 miljoner och för kommunerna av 42 miljo-

ner. Jag har visserligen inte i denna debatt hört de argument som överflödat i oppositionspressen, att det här förslaget inte ger någon skattelättnad i kommunerna utan bara en skatteöverflyttning, men om någon tänker efter de linjerna, vore det väl ändå skäl att observera, att det av folkpartiet föreslagna schablonavdraget skulle innebära, att man tog ifrån kommunerna 42 miljoner kronor.

Ingen kan väl bestrida att man med de i höger och folkpartiets reservationer föreslagna övergångsbestämmelserna — som jag bara ber kammarens ärade ledamöter att läsa — skapar ett nytt krångel, låt vara blott för ett år, men ett krångel som jag för min del måste säga inte kan vara behövligt. Vi skall komma ihåg att det förhållande, som reservanterna här vänder sig mot, inte har med den föreliggande propositionen att göra utan beror på ett beslut som riksdagen i fjol med öppna ögon fattade. Vad reservanterna här menar är alltså, att vi skall korrigera ett i fjol fattat riksdagsbeslut.

Jag ber, herr talman, att få sluta med att säga, att här måste ske en klar avvägning mellan förenklingssynpunkten — som får vara den väsentliga — och å andra sidan skattebortfalls- och rättvisesynpunkter. Jag skulle för min del bestämt vilja säga, att Kungl. Maj:ts proposition och bevillningsutskottets förslag utgör den bästa avvägningen i detta avseende.

Herr VELANDER (h) kort genmäle:

Herr talman! Herr statsrådet fann anledning att apostrofera mig i tre eller fyra sammanhang, och det skedde på det sättet, att statsrådet förklarade, att herr Velander yttrade sig så och så och att herr Velander nog hade rätt, men statsrådet slutade i de olika fallen med att säga, att det är underligt, att herr Velander ändock kommer med förslag, som leder till samma eller större skattebortfall än propositionen etc. Statsrådet ser emellertid bl. a. alldeles bort ifrån att, när jag talar om exempelvis ett högre av-

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

drag vid kapitalinkomst och ett högre försäkringsavdrag söker jag inte på minsta sätt att motivera dessa höjda avdrag ur förenklingssynpunkt eller såsom led i strävandena att åstadkomma kongruens mellan preliminär och slutlig skatt utan genom att »slå ett slag» för behovet av ökat sparande. Och det utvecklade jag så pass tydligt, att statsrådet inte hade bort missförstå den saken.

Sedan var herr statsrådet inne på att försäkringsavdraget inte blivit till fullo utnyttjat i det förflutna. Den sista höjningen därav skedde år 1950, och det rörde sig därefter om maximalt 400 kronor för äkta makar. Ja, det är ju märkligt, att statsrådet från sådan utgångspunkt själv föreslår en höjning av avdraget till 300 kronor för ensamstående och 600 kronor för äkta makar. Man bör dock i sammanhanget inte bortse från vad ett avdrag å 200 kronor av årgång 1910, då detta avdrag första gången infördes vid den statliga inkomstbeskattningen, motsvarar i dagens penningvärde. Det blir något omkring 700 kronor.

Herr statsrådet slutade med att säga en hel del om övergångsbestämmelserna, men det kan jag inte bemöta med beagnande av den rätt till kort genmäle jag har; jag återkommer därtill i senare sammanhang.

Herr SNYGG (s):

Herr talman! Jag har till detta utskottsbetänkande fogat en blank reservation, som gäller övergångsbestämmelserna i den nu föreslagna lagen.

Från utskottets sida framhålles beträffande sjukkasseavgifterna — och det upprepades här av statsrådet — att saken var klar och förutsedd av statsmakterna, då beslutet om sjukförsäkringen förra året fattades och att det därvidlag principiellt råder överensstämmelse med vad som gäller för utdebitering av kommunalskatt, eftersom en höjning av denna blir avdragsgill ett år i efterhand. Det är alldeles riktigt att det förhåller sig på det sättet, men som jag ser denna sak har läget förändrats genom det för-

slag om schablontaxering, som nu lagts fram. De avgifter, som inbetalas för den allmänna sjukförsäkringen under innevarande år, blir ju inte avdragsgilla förrän vid taxeringen år 1957, och det blir alltså en skatteskärpning år 1956 beträffande den slutliga skatten. För dem, som tidigare hade avgifter till frivillig försäkring genom erkänd sjukkasse, blir denna skatteskärpning ännu mer markant. När nu detta förslag om schablontaxering kommit till, bortfaller detta förhållande från och med år 1957. Det blir alltså inte några nya skattebetalare, som efter detta år kommer att drabbas av mistad avdragsrätt. Det blir endast under detta övergångsår. Men då det nu är på det sättet har jag resonerat som så: Hade man inte då vid schablontaxeringen bort vidtaga sådana åtgärder, då vi nu har möjlighet därtill, att det inte uppstått en skatteskärpning vid nästa års slutskatttaxering? Jag hade tänkt mig att detta kunde ske genom ett schablonavdrag, som hade tillämpats från och med år 1956 och som hade fått rymmas inom det sjukförsäkringsavdrag, som vi nu har, alltså 200 respektive 400 kronor. Mer än hälften — eller 55 procent, skulle jag tro, efter vad propositionen utvisar — hade då kunnat få sina sjukkasseavgifter täckta inom denna ram. Detta har utskottet inte velat lyssna på. Herr Sjö Dahl säger, att det blir en alltför stor kostnadsminskning, om man skulle göra det nästa år. Jag ställer då frågan, om inte kostnadsminskningen blir ännu mer markerad, när vi kommer till år 1957, då vi har både detta schablonavdrag för försäkringar på 150 respektive 300 kronor i botten, vilket sedan maximeras till 300 och 600 kronor, och dessutom 100 kronor såsom förvärvsavdrag vid tjänst och ett avdrag av 200 kronor för inkomst av kapital. Då kommer allt på en gång. Jag tycker att det skulle ha varit mera smidigt för både statsverket och kommunerna att få detta som en övergångsform och att schablonavdraget för försäkringar hade tagits med redan från 1956.

Jag har velat framföra dessa synpunkter här i kammaren, ty jag tror att det

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

hade varit riktigt, om man hade vidtagit sådana åtgärder för att eliminera den skatteskärpning, som otvivelaktigt kommer att inträda hösten 1956.

Beträffande övergångsbestämmelserna kommer jag att rösta för den av herr Spetz m. fl. avgivna reservationen, men i övrigt har jag inte något annat yrkande än om bifall till utskottets förslag på de olika punkterna.

Herr EWERLÖF (h):

Herr talman! Jag skall inte fördjupa mig i det här mycket omfattande ämnet och känner mig inte heller behöva det, då jag i allt väsentligt kan instämma i vad herr Velanders tidigare har anfört. Jag kommer för min del att rösta i överensstämmelse med det yrkande, som han har framställt.

Jag tycker i likhet med honom, att man om detta förslag helt allmänt kan säga, att i den mån det nu skulle gå ut på att åstadkomma en väsentligt mera förenklad taxering får resultatet betraktas såsom ganska magert. Inte minst när jag tar del av de yttranden över förslaget, som är avgivna av alla möjliga sakkunniga taxeringsmyndigheter, förefaller det mig, som om förslaget är magert när det gäller en sådan förenkling och att det pris, som man får betala för att nå denna ringa förenkling, i själva verket är mycket högt.

Man kan ju säga, att förslaget leder till en viss skattesänkning. Finansministern har emellertid själv nyss betonat, att skattesänkningssynpunkten inte varit det primära i det här sammanhanget. De skattesänkningar, som skulle inträda, är, med respekt till sägandes, bra irrationella. Utfallet är som att spela på lotteri.

Anledningen till att vi från vårt håll har kunnat biträda förslaget om en avrundning nedåt av den beskattningsbara inkomsten till närmast lägre hela hundratal kronor är att vi inte är bortskämda med några skattesänkningar. Små smulor är också bröd, och detta förslag har ju den fördelen, att alla skattskyldiga har möjlighet att på lika villkor få spela med i lotteriet.

Jag anser för min del att de mera bestående vinsterna av förslaget ligger däri, att det frivilliga sparandet blir i viss omfattning gynnat. Nu säger statsrådet, att det inte har varit avsikten med förslaget, utan man har syftat till en förenkling, och man har därför i det här sammanhanget inte anledning att skjuta sparandesynpunkten i förgrunden. Jag beklagar, att statsrådet inte velat i högre grad begagna detta tillfälle för att verkligen visa sin positiva vilja att stödja sparandet. Vid flera tillfällen har han på senare tid uttalat sina sympatier för åtgärder till uppmuntran av sparandet, men samtidigt sagt, att det är mycket svårt att finna några lämpliga vägar att nå det målet. I det här sammanhanget erbjuder sig ju dock ett par vägar, som kan sägas vara mycket väl ägnade för ändamålet. Jag tycker därför att det hade varit i hög grad önskvärt, om man hade kunnat sträcka sig något längre än vad man gjort både i fråga om kapitalavdraget och om försäkringsavdraget.

Att jag här tagit till orda har närmast varit för att med några ord få beröra försäkringsavdraget. Jämte några andra ledamöter av kammaren har jag väckt en motion, som speciellt uppehåller sig vid detta tema och vari vi har försökt att med en viss utförlighet klara ut begreppen.

Såsom man här har erinrat om går avdraget tillbaka ända till 1910, då det blev ett avdrag på 200 kronor för frivilliga försäkringsavgifter. Detta belopp stod orubbat ända fram till 1950, då man för äkta makar fördubblade de 200 kronorna. För närvarande är alltså avdraget 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för äkta makar. Någon som helst justering av beloppen med hänsyn till den mycket stora penningvärdeförsämringen har inte skett, varför en successiv försvagning av avdraget ägt rum.

Anledningen till att man nu föreslår en höjning är ju, att vi i följande beslut, att detta avdrag även skulle få utnyttjas för de nya obligatoriska sjukförsäkringsavgifterna liksom självfallet även för de frivilliga. Det säger sig självt, att om

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

man inte ville ytterligare förringa värdet av försäkringsavdraget, fick man lov att åstadkomma en kompensation för att avdraget även skulle avse denna obligatoriska avgift.

Det är i och för sig uppenbart, att det här avdraget, som har haft hela sin raison d'être i att vara en uppmuntran till frivilligt sparande, lider intrång av att man där medgav avdrag för en obligatorisk avgift, men när det nu är på det sättet har man självfallet ansett, att man behövde ge kompensation för detta utnyttjande av avdraget, och därvid har man kommit fram till att det skulle krävas en ungefärlig höjning av avdraget för ensamstående från 200 till 300 kronor och avdraget för äkta makar från 400 till 600 kronor.

Jag vill inte bestrida, att om det stannat därvid skulle man till nöds bevarat avdraget vid samma värde som det haft förut. Men man har dessutom gjort den förändringen, att av dessa belopp gör man 150 kronor för ensamstående och 300 kronor för äkta makar till ett schablonavdrag, som kommer alla till godo, vare sig de har försäkringsavgifter eller inte. Härigenom blir försäkringsavdraget med de belopp, som nu föreslås, avsevärt försvagat i sin egenskap att utgöra stimulans för ett ökat frivilligt försäkrings-sparande. Med hänsyn till denna konstruktion behöver beloppen höjas till minst 700 kronor för äkta makar och till minst 350 kronor för ensamstående för att de skall få samma värde som de tidigare hade. Detta har föranlett oss motionärer att föreslå, att avdraget för äkta makar skulle höjas till 800 kronor och för ensamstående till 400 kronor. Därmed anser vi att likställighet skulle uppnås med de nuvarande förhållandena.

Det förefaller ju ändå irrationellt, att vi i ett läge, där vi alla talar om önskvärdheten av att få ett ökat frivilligt sparande och om svårigheten att finna rationella metoder för att nå detta mål, skulle gå in för att försvaga en anordning, som redan finns och som har till syfte att gynna det enskilda sparandet. Detta är vad man gör, för den händelse

man begränsar försäkringsavdraget till de här föreslagna beloppen 600 respektive 400 kronor.

Ett genomförande av vårt förslag, som ju för resten har skyntat i remissyttrandena på åtskilliga håll — bland annat har LO tillstyrkt en höjning av avdragen till de belopp, vi föreslagit — skulle medföra ett skattebortfall för staten på 6—8 miljoner kronor, vilket inte är något högt belopp i jämförelse med de stora belopp, som skulle falla bort under de olika punkterna i övrigt.

Nu är inte finansministern här, men jag skulle vilja till honom rikta en vädjan att han verkligen i fortsättningen när det gäller att finna en rationell väg för att uppmuntra det enskilda sparandet ville överväga, huruvida det inte vore en lämplig åtgärd att just begagna sig av möjligheten att höja detta avdrag. Finansministern har här alldeles nyss sagt, att det förut visat sig att det räckt mycket bra med de avdrag, som gällt, och att man aldrig kunnat fylla ut ramen. Ja, det är mycket svårt att göra ett sådant uttalande, därför att den statistik, som åberopas till stöd för denna mening, gäller alla skattskyldiga oavsett ålder och försörjningsplikt, och så räknas det ut hur många av dessa det är som begagnat sig av avdraget och till hur stort belopp. Man får så vissa genomsnittsbelopp, som utvisar utnyttjandet av avdragen. Det säger sig självt, att avdragsbehoven är mycket olika i olika åldrar. Om man skall bedöma vad som är lämpligt i detta avseende, får man tänka på den aktiva åldern, för vilken försörjningsbördan är störst. Om vi försöker plocka fram siffror för denna grupp — vi har inte färskare siffror än för 1945 — visar det sig att avdragen i stor utsträckning använts fullt ut. Det har i motionen visats upp normal exempel på det försäkringsskydd, som en person i 8 000—10 000 kronors inkomstläge behöver. Vi skall där i olika kombinationer finna, att man mycket snart når upp till den gräns, som vi föreslagit.

Vi kommer inte förbi att försäkrings-sparandet är det ur samhällssynpunkt kanske mest värdefulla, därför att det

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

är ett långsiktigt sparande och bundet från år till år. Man kan också räkna med att det är ett nysparande, som kommer till användning för dessa premier, och metoden är administrativt lätt att handha. Administrationen blir inte svårare, ifall avdraget blir något högre eller något lägre. Det är därför framför allt på denna punkt som det erbjuder sig en möjlighet att på ett rationellt sätt gynna det enskilda sparandet utöver vad vi hittills ansett oss kunna göra. Någon orättvisa i förhållande till andra skattskyldiga kan det ju inte gärna bli fråga om.

Det är en styrka ur social synpunkt för samhället i dess helhet, att medborgarna i största möjliga utsträckning kan reda sig själva. Den omfördelning av skatt, som här kan ske, gäller till förmån för en kategori som har stor försörjningsbörd och som på grund av viljan att frivilligt skaffa sig försäkringsskydd visat ansvarskänsla för sig och de sina.

Jag skulle med vad jag nu sagt endast vilja uttala den förhoppningen, att om detta förslag rörande försäkringsavdraget nu faller, det i så fall måtte falla framåt.

Jag har, herr talman, inte något annat yrkande än om bifall till den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen.

Herr BENGTON (bf):

Herr talman! Vår nuvarande skatte- lagstiftning är ju så utformad, att den teoretiskt skall verka exakt även när det gäller relativt små belopp. Vi är dock medvetna om att denna millimeterrättvisa endast är formell — i själva verket har vi nog i många fall silat mygg och svalt kameler. Det är alltid obehagligt att ha ett system, som i fråga om det exakta till stor del verkar endast teoretiskt, men det mest obehagliga är att det ställer till med så mycket krångel.

Jag kan inte på samma sätt som herr Ewerlöf beteckna det förslag som här föreligger som magert. Jag anser nog att det är ganska väsentliga förenklingar som vi nått fram till och att vi kanske

för närvarande knappast kan gå längre. Det är därför med tillfredsställelse som jag ser att denna proposition blivit framlagd. När vi emellertid nu går till verket för att förenkla, får man vara medveten om att man måste ge avkall på millimeterrättvisan. Schablon är schablon. Vad som inrymmes inom dess gränser får man ju in, men att det blir stora variationer inom dessa gränser kan inte undgås.

Jag har begärt ordet, herr talman, därför att jag anser, att om man skall företaga förenklingar, så bör dessa omfatta så många skattebetalare som möjligt. Att genomföra förenklingar som ger lägre skatt endast för vissa grupper, anser jag inte vara riktigt. Därigenom kommer en del av skattebördan att övervältras på andra skattedragare. Detta har framhållits speciellt i remissyttranden från Sveriges lantbruksförbund och från Riksförbundet Landsbygdens folk. Vi har velat medverka till förenklingar i den mån de därav föranledda skattelindringarna kommer stora grupper till godo. Detta gäller schablonavdraget för tjänst, som ju beräknas omfatta två tredjedelar av landets 4 miljoner skattebetalare. Jag vill också säga, att ur samma synpunkt är utjämningen till närmaste hundratalet kronor en förenkling som jag vill beteckna som bra.

När det sedan gäller inkomst av kapital, där 100 kronor blir schablonavdrag för ensamstående och 200 kronor för gifta, får jag säga att det också är något som kan utnyttjas av ett mycket stort antal skattebetalare. De flesta människor har väl någon mindre inkomst av kapital. Man kommer ifrån allt det krångel som förut funnits i detta avseende. Emellertid har man velat ta ett steg vidare, och med utgångspunkt från detta 200-kronorsavdrag för kapital har man gått över till att medge avdrag för inkomster av annan fastighet. Både högern och folkpartiet har detta krav i sina reservationer. Herr Sjö Dahl var visserligen inte inne på samma förslag, men han hade sympati för någonting som gick åt samma håll. Jag vill påstå, att om man går in på sådana vägar, kom-

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

mer man till en betydligt mer begränsad grupp; det blir inte ett så stort antal, som kommer i åtnjutande av detta avdrag. Dessutom kommer man att ge en favör åt innehavare av annan fastighet, som t. ex. jordbrukare och andra inte kan få någon nytta av. Dessa grupper skulle alltså få först 200 kronors avdrag från inkomst av kapital, men därutöver 200 kronor om de är innehavare av vad som här kallas annan fastighet.

Det har här anförts, att om någon har ett kapital på banken och sedan tar ut detta och placerar det i en fastighet, skulle det vara samma sak. Men det blir dock en skillnad så till vida att det inte gäller alla skattebetalare. Det har påpekats i ett yttrande från Sveriges lantbruksförbund, att ett sparande som göres av en rörelseidkare eller en jordbrukare genom investeringar i deras förvärvskällor däremot inte premieras. Jag kan därför inte alls dela den uppfattningen, att det vore berättigat att införa något ytterligare avdrag för annan fastighet.

Vad gäller försäkringsavdraget, som herr Ewerlöf talade om just nu, kanske det bör betonas, att den renodlade livförsäkringen egentligen är avsedd för efterlevande, och den brukar vanligen utgå vid dödsfall eller vid 90 års ålder. Sedan har man ju gjort en kombination mellan liv- och kapitalförsäkring, som utfaller betydligt tidigare — det finns möjlighet att låta den utfalla under arbetsför ålder, alltså vid ganska unga år. Då har försäkringen fått en annan karaktär. Här har man talat ganska mycket om avdragen för livförsäkring, men livförsäkring är ett speciellt slag av försäkring, och man bör i detta sammanhang framhålla att det finns andra slag av försäkringar, vilka börjat utnyttjas alltmera, nämligen pensionsförsäkringar, för vilka premierna är avdragbara helt och hållet och där det alltså inte finns någon övre gräns för avdragsrätten. Jag har inte de statistiska uppgifterna till hands just nu, men jag är säker på att folk mer och mer använder sig av pensionsförsäkringar, där någon gräns för avdragsrätten inte finns.

Herr talman! Till sist vill jag betona ytterligare en sak. Detta förslag innebär en skattesänkning, och en skattesänkning i synnerhet för de mindre inkomsttagarna. För min del anser jag att det förslag, som utskottet framlagt och som i stort överensstämmer med propositionen, är väl utformat. Jag anser mig därför kunna yrka bifall till utskottets förslag.

Herr VELANDER (h):

Herr talman! I min replik till finansministern yttrade jag, att jag skulle återkomma till hans uttalande rörande övergångsbestämmelserna. Då finansministern nu är frånvarande, skall jag fatta mig mycket kort. Detta kan vara motiverat också av den anledningen, att herr Snygg i sitt anförande hade en del aspekter på vissa frågor, som sammanhänger med övergångsbestämmelserna.

Jag vill till finansministern endast säga, att jag inte tror, att han kan vinna någon förståelse för sitt resonemang bland de många skattskyldiga, som betalade avgifter till den frivilliga sjukförsäkringen år 1954 och får göra avdrag för dessa försäkringsavgifter vid taxeringen 1955, men som under år 1955 betalar kanske ännu högre avgifter till den obligatoriska sjukförsäkringen, utan att något avdrag alls får göras vid taxeringen 1956. Jag anser därför att det inte var något starkt försvar, som finansministern presterade för sin ståndpunkt; det var ett svagt försvar.

Herr Sjö Dahl sade sig inte förstå högerreservanterna, som inte kunde inse, att schablonavdraget vid inkomst av tjänst medförde en stor förenkling av deklara tions- och taxeringsförfarandet. Jag är tillfredsställd, om herr Sjö Dahl har bättre förståelse för de remissinstanser, inemot halva antalet, med kammar rätten, riksskattenämnden, statskontoret och åtskilliga länsstyrelser i spetsen, som förklarar, att de inte har kunnat upptäcka den förenklingen.

Sedan sade herr Sjö Dahl något om att alla inom utskottet varit med om att utvidga tillämpningen av schabloner vid

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

taxeringen. Jag kan dock inte finna, att högerns representanter har varit med om något sådant, eftersom de har gått emot schablonavdraget vid inkomst av tjänst och visserligen tagit upp skattelagsakkunnigas förslag beträffande schablonavdrag vid inkomst av annan fastighet, dock att högerrepresentanternas förslag inte gäller avdrag vid inkomst av annan fastighet i gemen, utan endast vid inkomst av villafastigheter, som nu är föremål för schablontaxering. Jag vill också säga, att detta förslag om särskilt avdrag vid inkomst av schablontaxerade fastigheter inte medför någon förenkling av taxeringen utan motiveras av hänsyn till sparandet.

Det förhåller sig inte heller på det sättet, som herr Sjö Dahl ansåg sig kunna hävda, att högern ensam gått in för en fördubbling av avdragen vid inkomst av kapital; högerns förslag sammanfaller nämligen med skattelagsakkunnigas.

Jag har stor förståelse för de synpunkter, som framfördes av herrar Niklasson och Bengtson, när de menade, att man får vara mycket försiktig med att införa avdrag, som kommer endast vissa grupper av skattskyldiga till godo. Den synpunkten har också föresvävat högern, när den gått emot schablonavdraget vid inkomst av tjänst, och det hade förefallit naturligt, om herrar Niklasson och Bengtson från sina utgångspunkter hade instämt med högern i det avseendet.

Vad beträffar avdraget vid inkomst av schablontaxerade fastigheter, vill jag säga, att detta inte är någonting som andra grupper av skattskyldiga, exempelvis jordbrukarna, kan göra anspråk på. Det ligger nämligen till på det sättet att ägarerna av villafastigheter inte får göra några som helst avdrag för reparationer och andra omkostnader med undantag av skuldräntor, under det att jordbrukarna — det måste man väl erkänna — får göra avdrag för alla omkostnader, de har haft för inkomstens förvärvande, alltså även kostnader för reparationer m. m.

Med hänsyn till att det i kammaren nu råder ett tillstånd, som väl skulle kunna betecknas såsom tidsnöd, skall jag

avstå från ytterligare kommentarer till den förda debatten.

Herr BJÖRNBERG (h):

Herr talman! Endast några få ord angående det föreslagna schablonavdraget för avkastning av kapital.

Jag och åtskilliga andra riksdagsledamöter från olika partier har motionerat om att detta avdrag skulle fastställas till 200 kronor för ensamstående och 400 kronor för gifta. Finansministern har i ett anförande alldeles nyss mycket starkt understrukit utskottets uttalande att schablonavdraget främst motiverats med förenklingssyftet. Den sparfrämjande betydelsen skulle endast vara en följdverkan, menar man. Jag skulle för min del vilja göra gällande, att den sparfrämjande betydelsen borde vara rent av det primära. Emellertid vill jag med tillfredsställelse konstatera, att man genom detta förslag om schablonavdrag äntligen har tagit ett sådant steg på skattevägen, som kan stimulera sparandet. Synd bara att detta steg blev så kort! 100 kronor i ränta motsvarar i nuvarande ränteläge ett kapital på ca 3 000 kronor, d. v. s. endast hälften så mycket som skatteutredningens förslag skulle ha lett till. Nog skulle man ha kunnat gå åtminstone så långt som de sakkunniga hade förordat.

Det är ovedersägligt att skattepolitiken har mycket stor betydelse för sparandet. Jag har själv i min verksamhet gjort erfarenheter på det området. Det talas så mycket i detta hus om det enskilda sparandet och dess betydelse för penningvärdet, för produktionen, för välståndet, för tryggheten o. s. v. Det har talats om detta även nu under diskussionen. Jag skall inte göra mig skyldig till några upprepningar, jag vill bara ge min anslutning till vad som här sagts av åtskilliga talare i det sammanhanget. Vi talar alltså mycket om att främja sparandet — men vi gör så ynkligt litet i det avseendet! Jag vill i likhet med herr Ewerlöf uttala mitt beklagande över att finansministern inte velat begagna tillfället att nu slå ett verkligt slag för sparandet.

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

Det är ganska frestande att i detta sammanhang nämna något om vad man i vissa andra länder har åtgjort i detta stycke. Bara ett par exempel i all korthet. I Västtyskland har olika former för skattegynnade sparande införts, och där har sparandet ökat oerhört, trots att spararna där tidigare har förlorat så katastrofalt, bland annat genom valutareformen 1948. Likväl har de i sparinstitutioner i Tyskland inestående medlen femfaldigats sedan 1949. I Finland är alla banktillgodohavanden skattefria med avseende på såväl kapital som ränteavkastning. Det har haft till resultat en mycket stark ökning av banksättningarna där. I Danmark införde man i fjol premiering av visst tidsbundet sparande.

Här har vi nu det första steget, försiktigt, nästan liksom ursäktande oss för att det kan medföra ett ökat sparande. Det är bara en följd av en åtgärd i annat syfte, säger man.

Jag skulle vilja säga: Låt oss göra sparandet och dess verkningar till ett huvudsyfte! Det har faktiskt land och folk gagn av.

Herr talman! Jag instämmer helt med herr Velanders reservation på denna punkt.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, godkändes den nu föredragna paragrafen.

33 §.

Herr VELANDER (h):

Jag ber, herr talman, att på den förevarande punkten få yrka bifall till den med I betecknade reservationen.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, gjordes enligt de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på godkännande av den nu ifrågasvarande paragrafen samt vidare därpå att nämnda paragraf skulle, i överensstämmelse med den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservatio-

nen, utgå ur lagförslaget; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

35 § 5 mom.

Godkändes.

39 § 3 mom.

Herr VELANDER (h):

Jag ber, herr talman, att även på denna punkt få yrka bifall till den med I betecknade reservationen.

Herr SPETZ (fp):

Herr talman! Jag ber att beträffande denna paragraf få yrka bifall till reservation nr II.

Herr SJÖDAHL (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att i avseende på det under behandling varande momentet yrkats 1:o att detsamma skulle godkännas enligt utskottets förslag; 2:o), av herr *Velander*, att momentet skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den av honom och herr Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen; samt 3:o), av herr *Spetz*, att kammaren skulle godkänna momentet med den avfattning, som föreslagits i den av honom m. fl. anförda reservationen.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på godkännande av utskottets förslag till momentets lydelse vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

mening, som ville till kontraposition antaga bifall till herr Velanders yrkan-
de.

Herr *Spetz* äskade emellertid votering om kontrapositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som till kontraposition i huvudvoteringen angående 39 § 3 mom. i det av bevillningsutskottet i punkten A 1 tillstyrkta lagförslaget antager godkännande av lagrummet enligt den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv avgivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraposition i nämnda votering antagits godkännande av lagrummet enligt den av herr *Spetz* m. fl. avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning.

Då herr talmannen fann tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, verkställdes härefter votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 47;

Nej — 35.

Därjämte hade 41 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner 39 § 3 mom. i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 18 under punkten A 1 tillstyrkta lagförslaget, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes nämnda lagrum med den lydelse, som förordats i

den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 84;

Nej — 35.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

46 § 2 mom.

Herr **VELANDER** (h):

Jag ber, herr talman, att på förevarande punkt få yrka bifall till reservationen.

Herr **SJÖDAHL** (s):

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning gjorde herr talmannen i enlighet med föreliggande yrkanden propositioner; först på godkännande av det nu föredragna momentet samt vidare därpå att momentet skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på momentets godkännande enligt utskottets förslag, sig anse denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Velander* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter givna varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som godkänner 46 § 2 mom. i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 18 under punkten A 1 tillstyrkta lagförslaget, röstar

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

Ja;
Den, det ej vill, röstar
Nej;

Vinner Nej, godkännes lagrummet med den lydelse, som förordats i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo upplästs, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 95;
Nej — 20.

Därjämte hade 7 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

50 § 2 och 3 mom., 51 § samt anvisningarna till 62 §

Godkändes.

Herr **VELANDER** (h) erhöll på begäran ordet och anförde:

Jag ber att beträffande taxeringen av en- och tvåfamiljshus få yrka bifall till reservation I, som i detta avseende innebär ändring bl. a. i 24 §.

Herr **SPETZ** (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation II.

Herr **SJÖDAHL** (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att därunder yrkats 1:o) att i det nu förevarande lagförslaget skulle införas en ny paragraf, betecknad 24 §, av den lydelse, som förordats i den av herrar Velander och Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen; samt 2:o) att i lagförslaget skulle införas två nya moment, betecknade 24 § 2 och 3 mom., med den avfattning, som föresla-

gits i den av herr Spetz m. fl. vid betänkandet anförda reservationen.

Därjämte hade yrkats, av herr *Sjödahl*, att berörda yrkanden skulle avslås.

Sedermera gjordes propositioner, först på bifall till herr Sjödahls yrkande samt vidare enligt de under 1:o) och 2:o) här ovan upptagna yrkandena; och förklarades den förstnämnda propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Ordet lämnades ånyo till herr **VELANDER** (h), som yttrade:

Herr talman! Jag ber att beträffande frågan om skattefritt bottenavdrag för annan fastighet få yrka bifall till reservation nr I, som på den punkten innebär ett tillägg till 25 §.

Herr **SPETZ** (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr II.

Herr **SJÖDAHL** (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, yttrade herr talmannen, att därunder yrkats 1:o), av herr *Velander*, att i det under behandling varande lagförslaget skulle införas ett nytt moment, betecknat 25 § 5 mom., av den lydelse, som förordats i den av honom och herr Nilsson i Svalöv vid betänkandet avgivna reservationen; samt 2:o), av herr *Spetz*, att i lagförslaget skulle införas ett nytt moment, betecknat 25 § 5 mom., med den avfattning, som föreslagits i den av honom m. fl. anförda reservationen.

Vidare hade herr *Sjödahl* yrkat, att nämnda yrkanden skulle avslås.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner, först på bifall till herr Sjödahls yrkande samt vidare enligt de av herr Velander och herr Spetz framställda yrkandena; och förklarade herr talmannen, sedan han upprepat propositionen på bifall till herr Sjödahls yrkande, sig finna denna proposition vara med övervägande ja besvarad.

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

Herr *Spetz* begärde votering, i anledning varav herr talmannen upptog vartdera av de båda återstående yrkandena med hemställan, huruvida kammaren ville antaga detsamma till kontraproposition i den förestående omröstningen; och förklarade herr talmannen sig anse de härå avgivna svaren hava utfallit med övervägande ja för deras åsikt, som ville till kontraproposition antaga bifall till herr *Spetz*' yrkande.

Herr *Velander* äskade emellertid votering om kontrapropositionens innehåll, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som till kontraproposition i huvudvoteringen angående föreliggande förslag om ändring i 25 § kommunalskattelagen antager godkännande av den av herr *Spetz* m. fl. avgivna reservationen i motsvarande del, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har till kontraproposition i nämnda votering antagits godkännande av den av herrar *Velander* och *Nilsson* i Svalöv avgivna reservationen i denna del.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Velander* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 41;

Nej — 34.

Därjämte hade 48 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

I följd därav uppsattes, upplästes och godkändes för huvudvoteringen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som — i enlighet med vad bevillningsutskottet i betänkande nr 18 hemställt — avslår föreliggande förslag om ändring i 25 § kommunalskattelagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes nämnda paragraf i den lydelse, som föreslagits i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Spetz* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 85;

Nej — 35.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Nu föredrogos

Övergångsbestämmelserna

Herr **VELANDER** (h):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr I.

Herr **SPETZ** (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr II.

Herr **SJÖDAHL** (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad överläggning yttrade herr talmannen, att i avseende på de nu föredragna övergångsbestämmelserna yrkats 1:o) att desamma skulle godkännas; 2:o), av herr *Velander*, att nämnda bestämmelser skulle godkännas med den lydelse, som förordats i den av honom och herr *Nilsson* i Svalöv vid

Ang. vissa schablonavdrag vid taxering m. m.

betänkandet avgivna reservationen; samt 3:o), av herr *Spetz*, att övergångsbestämmelserna skulle godkännas med den avfattning, som föreslagits i den av honom m. fl. anförda reservationen.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på övergångsbestämmelsernas godkännande enligt utskottets förslag vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Spetz* begärde votering, i anledning varav och sedan till kontraposition därvid antagits bifall till herr *Velanders* yrkande, uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner övergångsbestämmelserna i det av bevillningsutskottet i betänkande nr 18 under punkten A 1 tillstyrkta lagförslaget, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännas övergångsbestämmelserna med den lydelse, som förordats i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Spetz* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 81;

Nej — 37.

Därjämte hade 4 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Ingressen och rubriken

Godkändes.

Utskottets hemställan i punkten A

Förklarades besvarad genom kammarens beslut i fråga om lagförslaget.

Punkterna A 2—A 4 och B 1

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten B 2

Herr *SPETZ* (fp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr II.

Herr *SJÖDAHL* (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter enligt därunder förekomna yrkanden gjordes propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu ifrågasvarande punkten hemställt samt vidare på antagande av det förslag, som innefattades i motsvarande punkt i den av herr *Spetz* m. fl. vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, som upprepades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkten B 3

Herr *VELANDER* (h):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservation nr I.

Herr *SJÖDAHL* (s):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, gjordes i enlighet med de därunder förekomna yrkandena propositioner, först på bifall till vad utskottet i den nu förevarande punkten hemställt samt vidare på bifall till motsvarande punkt i den av herrar *Velanders* och *Nilsson* i *Svalöv* vid betänkandet avgivna reservationen; och förklarades den förra propositionen, vilken förnyades, vara med övervägande ja besvarad.

Punkterna B 4—B 10

Vad utskottet hemställt bifölls.

Om samordning av stödformerna för hantverk och småindustri

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 23, i anledning av väckta motioner angående restitution av skatt å drivmedel för vissa motordrivna fordon inom jordbruksnäringen och trädgårdsskötseln;

nr 24, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 12 § 2 mom. kommunalskattelagen; och

nr 25, i anledning av väckt motion om ändrade grunder för erläggande av lagfartsstämpel vid utköp av fastighet enligt förordningen om fondskatt.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

Om samordning av stödformerna för hantverk och småindustri

Föredrogs ånyo bankoutskottets utlåtande nr 10, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustri-företag under budgetåret 1955/56, dels ock i ämnet väckta motioner.

I en den 21 januari 1955 dagtecknad proposition, nr 55, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, hade Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att medgiva, att statsgaranti för lån till hantverks- och småindustrieföretag finge under budgetåret 1955/56 beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

I samband med propositionen hade utskottet till behandling förehaft två i anledning av densamma väckta likalydande motioner, nämligen inom första kammaren nr 391 av herr *Kronstrand* m. fl. och inom andra kammaren nr 487 av herr *Gustafsson* i Skellefteå m. fl. I motionerna hade hemställts, att riksdagen vid behandlingen av ifrågavarande proposition måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa års riksdag om en samordning av de

nuvarande stödformerna till hantverk och småindustri, varvid de i motionerna framförda synpunkterna borde beaktas.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på åberopade grunder hemställt, att riksdagen måtte

1) bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition;

2) anse de likalydande motioner I: 391 och II: 487 besvarade genom vad utskottet i utlåtandet anført.

I motiveringen hade utskottet yttrat bland annat:

»I motionerna I: 391 och II: 487 har i huvudsak berörts frågan om en samordning av de nuvarande stödformerna för hantverk och småindustri. Starka skäl talar enligt motionärernas mening särskilt för att en samordning av kreditgarantisystemet och företagarföreningarnas långivning kommer till stånd så snart som möjligt. Utskottet, som icke funnit anledning att nu till prövning upptaga frågan hur en sådan samordning bör komma till stånd, vill erinra om, att utskottet redan i sitt utlåtande nr 29 till 1954 års riksdag framhöll, att införandet av garantisystemet motiverade att åtgärder vidtoges i syfte att söka samordna förekommande stödåtgärder på området. Härmed syntes dock kunna anstå till dess att någon erfarenhet vunnits av ordningen med kreditgarantier. I den föreliggande propositionen har departementschefen förklarat sig beredd överväga frågan, när praktiska erfarenheter vunnits beträffande garantigivningens verkningar. Utskottet vill understryka önskvärdheten av att frågan om en samordning av stödformerna snarast möjligt blir föremål för utredning och prövning, vilket särskilt torde vara av intresse för de lånesökande inom hantverk och småindustri. I samband härmed synes också den i motionen berörda frågan om en decentralisering av besluten rörande kreditgarantierna kunna övervägas.»

Reservation hade anmälts av herr *Wehtje*, som likväl ej antytt sin åsikt.

Om samordning av stödformerna för hantverk och småindustri

Herr WEHTJE (h):

Herr talman! Till bankoutskottets utlåtande har jag här fogat en blank reservation. Med den har jag inte åsyftat att ge till känna en mening som i det väsentliga avviker från vad utskottet anfört och inte heller att framställa något annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan.

Aven enligt min uppfattning är den föreslagna kreditgarantien, för vilken förra årets riksdag anslog tio miljoner kronor och för vilken nu föreslås ytterligare tio miljoner kronor, ett värdefullt stöd för hantverks- och småindustriföretag och därmed jämförliga företag. Den är avsedd att lämnas vid nyetabletering, utvidgning och rationalisering. Vidare skall den kunna ingå som ett led i lokaliserings- och sysselsättningspolitiken. Lånegarantisystemet förutsattes att tills vidare tillämpas på försök. För att främja saken har årets riksdag helt nyligen vid antagandet av den nya banklagen skapat ytterligare möjligheter för småföretagare att finansiera sin verksamhet i och med införandet av bestämmelserna om s. k. blancokredit. Jag hoppas att allt detta skall verka på så sätt, att småföretagarnas finansierings-svårigheter blir väsentligt lättade.

Jag skulle i denna debatt vidare vilja understryka vad utskottet också har framhållit på sidan 3, där det sägs att »lånegarantigivningen är avsedd att komma till användning endast i sådana fall då eget kapital eller bankmässiga säkerheter icke kan tillhandahållas i tillräcklig utsträckning». Det är ett kort och koncist uttalande, som kanske i och för sig inte kräver något tillägg, men en viss kommentar synes mig önskvärd för att kunna ge en bättre vägledning vid den fortsatta handläggningen av dessa frågor.

Först skulle jag vilja peka på det förhållandet, att de med lånegaranti erhållna lånen torde medföra den fördelen, att investeringar gjorda med medel erhållna på detta sätt blir fria från investeringsavgift. Detta gynnande kan medföra en inte avsedd inriktning av finansieringen av småföretagen från en

normal bankmässig kreditgivning, vilket givetvis bör beaktas.

Sedan vill jag ytterligare framhålla angelägenheten av att man vid handläggningen av dessa lånegarantiärenden främst söker stödja sådana företag, där det ifrågakommer de minsta utläggerna för investeringar. Låneansökningar för utvidgning eller modernisering av äldre företag bör alltså ha företräde framför lån till startande av helt nya företag. Det har ju i diskussionen kring denna fråga pekats på vissa fall, där det dragits i tvivelsmål, huruvida det varit välbetänkt att bevilja lån till nystartade företag. Jag har med dessa ord velat erinra om de betänkligheter som i detta sammanhang framförts.

Jag har, herr talman, inte annat yrkande än om bifall till utskottets hemställan.

Herr FAHLANDER (s):

Herr talman! De farhågor som framskymtade i herr Wehtjes anförande är nog ganska obefogade. Handläggningen av de låneansökningar som inkommer till garantilånefonden omgärdas nämligen med snäva begränsningar. Först skall företagsföreningarna i de olika länen — det finns ju numera sådana i de flesta län — noga granska ansökningarna och tillse att lån ur garantilånefonden endast beviljas till sådana företag, som inte kan erbjuda bankmässig säkerhet och som alltså inte kan få lån på vanligt sätt i bankerna. Vidare går dessa ansökningar till handelsdepartementet för ytterligare granskning, innan ärendena går till konselj för beslut.

Jag tror också att den inriktning, som dessa lån säkerligen kommer att få, nämligen att stödja den av oss alla omhuldade lokaliseringen av industriföretag till områden och orter, där man kanske nu längtar efter att få industrier, kan vara ett skäl att man stödjer dem. Herr Wehtje talade också om att han var angelägen att så skedde. Men det gör att man inte alls behöver hysa farhågor för att folk söker få dessa lån bara för att slippa investeringsavgift. Jag tycker att

Om samordning av stödformerna för hantverk och småindustri

det skulle vara en dålig organisation, om man skulle behöva ta till lånesumman med ett så pass stort belopp, att den lånesökande fick just vad han behövde efter frånräkning av investeringskatten.

Rent principiellt vill jag säga, att om herr Wehtje velat omgärda denna låneform med ytterligare garantier, hade det varit bättre om han gjort det i samband med behandlingen av investeringsavgiften. Herr Wehtje vet ju att det finns andra områden, som också är befriade från investeringsavgift. Men en aktion från herr Wehtjes sida på den punkten skulle logiskt ha inneburit, att herr Wehtje velat vidga området för investeringsavgiften, vilket jag aldrig kan tro att herr Wehtje menar.

Det var bara detta jag ville framföra med anledning av herr Wehtjes yttrande.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

På framställning av herr talmannen beslöts att handläggningen av återstående ärenden på föredragningslistan skulle uppskjutas till ett annat sammanträde.

Anmäldes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 150, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i betänkande nr 18 bifölls även av andra kammaren.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 156, med förslag till lag angående omreglering av vissa ersättningar enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete m. m.; och

nr 157, angående ratifikation av kon-sularkonventionen mellan Sverige och Frankrike.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets utlåtande nr 14, i anledning av motioner om ändrad ordning för utfärdande av röstlängdsutdrag;

statsutskottets utlåtanden:

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under sjunde huvudtiteln, avseende anslagen inom finansdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1955/56 under tionde huvudtiteln, avseende anslagen inom handelsdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner;

nr 54, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1955/56 till Fonden för lån till företagareföreningar m. fl. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1955/56 till Stockholms högskola jämte i ämnet väckta motioner;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar om anslag för budgetåret 1955/56 till folkskoleväsendet m. m. jämte i ämnet väckta motioner;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1955/56, i vad avser ekklesiastikdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om vissa anslag för budget-

året 1955/56 till Musikaliska akademien med musikhögskolan jämte i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets utlåtanden och memorial:

nr 11, i anledning av väckt motion angående konstnärlig utsmyckning av första kammarens plenisal;

nr 12, i anledning av väckt motion om installation av ny högtalaranläggning i andra kammarens plenisal; samt

nr 13, angående användande av riksbankens vinst för år 1954;

första lagutskottets utlåtande nr 20, i anledning av väckta motioner om en översyn av abortindikationerna m. m.;

tredje lagutskottets utlåtanden:

nr 10, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete, dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 11, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 18 april 1952 (nr 167) om allmänningsskogar i Norrland och Dalarna, dels ock en i ämnet väckt motion; samt

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet;

jordbruksutskottets utlåtande och memorial nr 9, med anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda hemställan om anslag till Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m. jämte i ämnet väckta motioner; samt

nr 10, med anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om anslag till Fiskerilånefonden; ävensom

allmänna beredningsutskottets utlåtanden:

nr 11, i anledning av väckt motion angående bortskaffande av sand från

vägar inom tätbebyggda samhällen; samt

nr 12, i anledning av väckt motion angående lekmanrepresentation i de s. k. länsråden.

Anmäldes följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 457, av herr *Öhman* och herr *Persson, Helmer*,

nr 458, av herr *Velander*,

nr 459, av herr *Larsson, Sigfrid*, och herr *Johansson, Theodor*,

nr 460, av herr *Magnusson* m. fl.,

nr 461, av herr *Eskilsson* och herr *Johansson, Anders*,

nr 462, av herr *Hermansson, Herbert*, m. fl.,

nr 463, av herr *Ohlon* m. fl.,

nr 464, av herrar *Ohlon* och *Svärd*,

nr 465, av herr *Svärd* m. fl., och

nr 466, av herr *Ewerlöf* m. fl.,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 100, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

Motionerna hänvisades till bevillningsutskottet.

Vidare anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 467, av herr *Ohlon* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsfrågor m. m. inom ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde; och

nr 468, av herr *Danmans* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om sparbanker m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 17.37.

In fidem

Per Bergsten